

1792, 7
389

DISSERTATIO IVRIDICA INAUGVRALIS
DE
ELECTIONE FORI 7
INTER
SVMMA IMPERII TRIBVNALIA PACTO
INTER STATUS S. R. I. LITIGANTES IN
PERPETVVM NON DEFINIENDA.

QVAM
SVB AVSPICIIIS AVGVSTISSIMIS REGIIS
EX AVCTORITATE
INCLYTI IVRIS CONSVLTORVM ORDINIS
PRO
SVMNIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
RITE CAPESSENDIS
DIE XV. OCTOBRIS MDCCXCII
ERVDITORVM DISQVISIONI

SVBMITTIT
SIGISMVNDVS PAVLVS HIEPE
WEZLARIENSIS.

GOTTINGAE,
LITTERIS IOANNIS GEORGI ROSENVSCH.
Acad. Typogr.

DISSERTATIO JURIDICA

DE

ELECTIONE FORI

INTER

SYMMIA IMPERII THESSALIA PACTO

INTER STATVS S. R. I. ILLICANTES IN

PERPETVVM NON DEFINIENDA

AVCTO

SAC. AVSPICIS APOSTOLICIS REGIS

EX AVCTORITATE

INCLYT. IVRIS CONSULTORVM ORDINIS

AVCTO

SYMMIS IN VTROVE IVRE HONORIBVS

AVCTO

DE XV. SEPT. 1788

ERVDITORVM PROVISIONI

AVCTO

SEISSWYNDVS PAVLVS HERR

AVCTO

OTTINGAR

LEIPZIG

AVCTO

SECTIO I.

Generalia de electione fori.

CAP. I.

De electione fori ex jure publico spectata.

§. I.

De electione fori acturus haud alienum a scopo existimo, si de recta vocabulorum significatione nonnulla praemittam, quibus lectoribus constet, quid praesertim sub hisce vocibus sit intelligendum, qualisque iis insit pro dissertationis sine significatus. Id quod eo magis puto necessarium, cum vocabula sint ambigua, variamque recipiant explicationem. Praesertim hic occurrit vox *electionis*, quae indigitat *liberum arbitrium inter duo plurave objecta mihi oblata unum vel alterum adoptandi*. In jure romano vocatur et *optio*, quae regulariter idem est ac *electio*, quamvis contradistinguantur invicem *optio* et *electio per L. 2. et rubr. D. de opt. et elect. leg.* plurimumque *ICTORUM* sit sententia hosce terminos esse a se invicem distinctos. Quorum rationes earumque refutationes allegare nec hujus loci nec necessarium esse credo, et curiositati intentum lectorem ablego ad tractationem celeberrimi GEBAUERI a) Progetior ad vocabulum *fori*, quod est

a) de optione et electione legata. cap. 3.

est tam latae significationis et usus, ut proposito meo haud conveniat, omnes illius varios significatus recensere; est tamen eorum praecipue iste hujus loci, quo denotatur, *locus, in quo judicia haberi solent*. Nam ut M. TERENTIUS VARRO *b)* scribit, forum appellarunt, quo conferrent suas controversias. Et ISIDORUS *c)* dicit: *Forum esse exercendarum litium locum a fando dictum*. Plura huc spectantia vide apud BRISSONIUM *d)* et IOANNEM ROSINUM *e)*.

S. II.

Omnibus iis, quae ad electionem et variationem fori quoad jus commune pertinent, omissis, quoniam illud angustis opusculi finibus plane repugnaret; statim disquirendum esse puto, num etiam in sensu juris publici S. R. I. G. electio fori sese exerat, eaque ratione ullum praebet usum. Cuilibet, me non monente, facile in mentem venient *Austraegarum* judicia ab antiquis temporibus observantia et legibus in Germania introducta, in quibus sane aliquid *electionis* occurrit. Quodsi enim *Austraegas* vel *legales* vel *conventionales* vel denique *privilegiatos* spectaveris; semper penes actorem libera est electio, quoniam ex pluribus *Austraegis* vel pacto aut privilegio determinatis vel a reo nominatis iudicem eligere velit. Quod enim praecipue ad *legales* attinet; nonnullae introductae sunt viae *f)*, inter quas actori competit electio. Sic princeps (quo nomine hic etiam electores, imo et principali dignitate condecorati, qui vocantur *fürstenmäßige*, subintelligendi sunt) ab altero principe conventus quatuor aequales nominare tenetur, e quibus actor unum eligere solet iudicem *austraegalem*. Omnes vero alii adversus principem agentes octuplici gaudent variato modo, ita ut ex octo viis electio iis sit concessa. Cum autem praelati, comites ac nobiles immediati jure utantur *Austraegarum*, actori est relictum, num vel e tribus principibus a reo nominatis unum eli-

b) de lingua latina L. IV.

c) Origin. L. XVIII, cap. 15. p. 442.

d) de verbor. signif. L. VI. p. 368. b.

e) in antiquitat. Roman. L. IV. cap. 7.

f) Conc. Ord. Cam. P. II. Tit. 2. 3. 4 & 5.

gere, vel ab Imperatore commissionem petere malit austraegalem. Quin immo si reus ad requisitionem actoris ad forum austraegale provocantis unum duntaxat principem nominasset, actor non tenetur ad novam requisitionem, sed quia legi certam formam observandam praescribenti satisfactum non est, elapso mensis spatio, causa ad Cameram imperialem directe devolvi potest, ita ut supplicanti de legitima requisitione facta docenti, processus decernantur. Ideo in hoc quoque casu competit actori libera electio, utrum ad nominationem principis legitimam aliaque requisita observanda reum compellere, an statim ad summa tribunalia confugere velit. Quibus ex dictis, austraegas efficere peculiare electionis fori ex jure publico descendens exemplum, constitutioni Germaniae proprium, nec ex jure communi derivandum, satis apparet.

§. III.

Porro haud perperam huc referuntur *judicia provincialia Caesarea*, quae ex antiqua rei judicariae formula tam in Suevia, quam in Franconia adhuc supersunt, et auctoritate Caesarea intra certos et definitos limites exercent jurisdictionem primae instantiae tum in immediatos cum supremis imperii tribunalibus tum in mediatos cum territoriali eorum judice concurrentem, nisi status Imperii sibi suisque subditis per privilegia de non appellando prospexerint, quae tamen in nonnullis reservatis vulgo *die Ehehaften* dictis effectu carent *g*). Facile igitur patet contra reum in definitis judiciorum provincialium tractibus degentem actori competere electionem fori, utrum mediatum coram magistratu ejus ordinario, immediatum coram supremis imperii tribunalibus, an utrumque in judicio provinciali convenire velit. Ab hoc tamen semper in superiore instantia deinde ad summa imperii judicia patet aditus.

§. IV.

Aliud adhuc electionis fori memorandum exemplum in legibus quidem imperii fundamentalibus sancitum occurrit in causis *fractae pacis*

g) Roshweil. Hofgerichtsordnung von 1572. Part. 2. Tit. 5.

cis publicae, si contra eos, qui pacifragii vel praesliti eidem auxilii suspecti sunt, ad purgandum procedi debet. Tunc enim ejusdem est effectus, utrum actor contra violatorem pacis publicae, illiusque adjuutores coram Imperatore, an coram Camera imperiali, an coram magistratu reorum ordinario agere velit. Sic nempe disponit ordinatio de pace publica A. C. MDXXI. in comitiis Wormatiensibus lata *h*). „Wo aber jemand den andern beschuldigen, und ihm des weissen „wollt, das mag er vor unserm kayserlichen Cammergericht, auch „an ordentlichem Gericht, dahin solche Sachen gehören, thun und „fürnehmen, daseibst ihm auch fürderlich verholffen werden soll.“ Potiorem adhuc hujus fori electionis declarationem et extensionem continet pax publica in comitiis Augustanis A. C. MDXLVIII. confirmata et promulgata *i*) verbis „... der Beschaedigt gut Fug und Macht haben soll den, der also der That oder des Zuliebens oder Zusehens „verdacht, vor seinem des Verdachten ordentlichen Richter oder aber „vor Uns oder unsers Abwesens aus dem Reich, unserm lieben Bruder dem Röm. Koenig oder unserm kayserl. Cammergericht, Entschuldigung mit dem Eyd zu thun, fürzunehmen: Doch das er dem „Richter, den er erwahlen würde etc.“ Quae omnia iisdem fere verbis repetita sunt in ordinatione judicii cameralis de A. MDLV. *k*) ut et in concepto renovatae ordinationis cameralis *l*). Semper igitur adversus suspectum de pace publica, si ad purgandum procedere opus est, actor habet tres iudices, aut Imperatorem, aut Cameram, aut magistratum ordinarium, ex quibus unum pro lubitu eligere potest. Nec obstat Recessus Imp. Augustanus de A. MDLIX *m*) in quo, cum de purgatione eorum, qui pacifragii aut ejus auxilii suspecti sunt, sermo sit, iudicis ordinarii nulla facta est mentio. Namque conceptum ordinationis cameralis l. c. tamen triplex istud iudicium alternativum retinuit.

§. V.

h) Ordnung des Landfriedens zu Worms A. 1521 aufgerichtet, Tit. 7. §. 3. in noviss. edit. Corp. Recess. Imp. P. II. p. 197. seqq.

i) Tit. 14. §. 1. in Corp. Rec. Imp. P. II. p. 579.

k) Part. II. Tit. 10. §. 1.

l) Part. II. Tit. 11. pr. in SCHMAUSSII Corp. J. P. Acad. p. 602. edit. 4tae.

m) §. 29. in Corp. R. I. Part. III. p. 168.

§. V.

Sed ante omnia hic eximia et notissima electionis fori species in constitutione Germaniae expressisque imperii legibus fundata nobis se sistit, puta, *ambo judicia Imperii tum Camera scilicet imperialis, tum Consilium Imperatoris aulicum*, quae quatenus ceu duo suprema in imperio tribunalia considerantur, concurrentem inter se invicem habent jurisdictionem, sive quis per modum simplicis querelae sive appellationis agere velit. Aequali enim potestate a Caesare statibusque imperii utrumque iudicium ornatum est, nec Camera imperialis, licet prius sit constituta, quam Senatus imperii aulicus, majori gaudet praerogativa. Cum itaque, ubicunque concurrens est iurisdictio, in actoris arbitrio et voluntate positum sit, quem iudicem ex duobus aut pluribus concurrentibus adire praevenerit in sua causa reddere velit; me haud momente facile liquet, tam omnes et singulos Imperii status ut et reliquos immediatos, quam etiam cives mediatos actores *liberam habere electionem fori*, ad quodnam horum imperii supremorum tribunalium sese convertere velint. Sin vero ejusmodi optio locum debet obtinere, Imperii iudiciorum iurisdictio vel in prima vel in secunda instantia sit fundata et persona convenienda aut causa ventilanda non ita sit comparata, ut hocce arbitrium cessare faciat, necesse est. Illa autem concurrentia inde deduci potest, quod camera repraesentat Imperatorem, eamque ob causam illius iurisdictio adaequata sive aequalis est iurisdictioni Imperatoris, aut ut alii loquuntur, iurisdictio Camerae et Imperatoris est concurrens, seu Camera cum Imperatore seu potius cum ipsius iudicio aulico, quod Caesar cum semetipso concurrere nequit, concurrentem habet iurisditionem, quod procul dubio agnitum est in legibus Imperii fundamentalibus ⁿ). *Concurrens enim iurisdictio* (contentiosa de qua hic mihi imprimis sermo est) dicitur *potestas eandem rem controversam disceptandi duobus pluribusve iudicibus aequali iure concessa*. Ast obstat forte, quod iudicium aulicum a solo Imperatore, Camera vero ab Imperatore et statibus Imperii sit constituta et jurisdictionem habeat; ergo utriusque potestas jus dicendi aequalis esse nequeat.

ⁿ) e. g. in Ord. consil. Imp. aul. de 1654. Tit. II. §. 8. in I. P. O. art. 5. §. 56. Cap. caes. nov. art. 18. §. 5. et 10.

queat. Sed respondeo: quamvis solus Imperator iudicium aulicum constituat eique jurisdictionem tribuat, tamen istam constituendi et tribuendi potestatem habet Imperio concessam. Atque sic unam eandemque jurisdictionem iudicium aulicum mediate, Camera autem immediate ab Imperio habet. Praeterea quamquam ob concurrentiam jurisdictionis unius ejusdemque litis disceptatio coram diversis iudiciis fuscipi possit, attamen ab uno susceptam alius iudex avocare aut de eadem simul in suo iudicio cognoscere minime potest, quoniam ubi lis semel, et quidem prius suscepta, ibi quoque finiri debet. Sic etiam archidicasteriorum Imperii iudicatio fundatur per praevencionem nec lite semel in uno coepta adhuc electio vel variatio fori permittitur, quod et ratione duarum pluriusve causarum connexarum valet, quae ad diversa tribunalia distrahere haud licet, nisi forte casus iustitiae cessare faciat praevencionis effectus, alterumque Imperii iudicium causas in tribunali turbato pendentes continuare patiatur.

§. VI.

Firma quidem et perpetua stat regula, quod summis Imperii tribunalibus concurrens sit iudicatio, et in quocumque casu actori competat electio fori, coram quo reum convenire velit. Quemadmodum vero nulla facile invenitur regula sine exceptione, haud mirum arbitror, etiam hic dari casus, in quibus cessat electio fori, reusque conveniendus causaque in jus deducenda ex legis dispositione exclusive vel ad Cameram imperii vel ad Consilium pertinet aulicum. Sic summorum Imperii tribunalium qualiacumque membra, inclusis etiam accessoriis personis, uti merito forum privilegiatum habent, ita hanc quoque singularem jurisdictionis speciem utrumque tribunal in sua cuiusque membra privative exercet. Id quod non solum disponit Ordinatio camerale eiusque conceptum verbis... „auch andrer Gerichtszwaenge frey seyn und damit durch niemand in kein Weg beschwert werden“ quod iisdem fere verbis repetitum est in R. I. N. sed et Ordinatio iudicii Imperii aulici ubi „... und andern Gerichtszwang frey und in un- „serm Kayserlichen Schutz und Protection begriffen seyn“ o). Quibus

ex
o) O. C. 1555. P. I. Tit. 49. §. I. C. O. C. P. I. Tit. 63. pr. R. I. N. §. 141. Ord. iud. imp. aul. Tit. I. §. 8.

ex dictis personas camerales nulla alia jurisdictione praeterquam camera-
 rali praegravari debere apparet, et vice versa, cum verba citata
 sint universaliter negantia, omnesque alias excludant jurisdictiones.
 Quoad bona feudalia autem distinguendum est inter feuda, quae sunt
principatus, ducatus, comitatus etc. atque reliqua feuda inferiora. Si
 illa *in totum et per definitivam* alterutri parti sunt auferenda, tunc illo-
 rum cognitionem sibi reservavit Imperator. Sin autem de feudis mi-
 noribus, item de territoriis non feudalibus, aut de parte tantum terri-
 torii, vel modo non definitive de ipso territorio feudove Imperii aga-
 tur; concurrens jurisdictio sane Camerae competit imperiali, nec nisi
 injuria a quibusdam (Ctis *p*) omnes causas feudales Imperii indistincte
 a Senatu aulico esse decidendas contenditur. Huic enim opinioni om-
 nino opitulatur non modo constans observantia, sed et expressa legis dis-
 positio, nimirum ordinatio Regimenti de A. C. MDXXI. et ordinatio
 camerale *q*) ubi... "ob auch Sachen fürfeien, Fürstenthum, Herzog-
 thum, Graffschaften etc. belangend, so vom Reich zu Lehen rühren,
 so einem Theil *gänzlich* und *endlich* abgespröchen werden sollen, der-
 selbigen Erkändnis wollen wir uns als Römischer Kayser... vorbehal-
 ten haben" quibus verbis alia subijci non potest interpretatio, quam
 quod in omnibus causis feudalibus, nisi in casu excepto utrumque im-
 perii forum aequae sit competens *r*) nec non actori competat electio,
 quod et status Imperii agnoverunt *s*), et Camerae iudicium interdum
 strenue defendit *t*). Cum vero Senatus aulicus Imperatori simul sit
 a consiliis, facile intelligendum, cur *causae Italicae* privative ad illum
 pertineant earumque concurrentia cesset cum Camera imperiali, quae
 solum-

p) Potissimum VINC. HANZELY *Anleitung zur neuesten R. H. R. praxis.*
 Vol. I. p. 173.

q) Part. II. Tit. 7. §. unic.

r) ill. BOEHMER *principia jur. feud.* §. 474.

s) L. B. DE HARPRECHT im *Saarsarchiv des Cammergerichts* P. I. p. 91.
 P. III. p. 95. P. IV. S. 2. p. 21. P. V. p. 24.

t) V. e. g. MOSER in *merkwürdigen R. H. R. conclusis* T. I. p. 400. et
 perill. Assessorum de ALBINI et de CRAMER observata ad C. O. C. P. II.

solummodo tanquam tribunal supremum Germanicum consideratur. Ex pari ratione *interpretationem privilegii caesarei authenticam* Camerae iudicium, licet ob illius violationem cum Senatu aulico concurrat, simpliciter remittere oportet ad Imperatorem, qui et *in rebus gratiae* Senatui aulico reservavit cognitionem. *Judicem austriacum et commissiones ad Austriacas* modo ab illo decerni per normas Imperii cautum est, ideoque haud controvertitur. Caeteroquin vero *de reservatis caesareis* Imperator quidem in suo ipsius iudicio potest iudicare, sed nihil tamen impedit, quo minus id in iudicio Camerae pariter ac in consilio imperiali aulico fieri possit. Quibus ex dictis nonnullis solum casus obstat regulae concurrentem iudicii Imperii supremae esse jurisdictionem actorique competere electionem liquet, quos latius recensere uti haud ex re mihi visum est, ita quoque fini opusculi minime convenit.

CAP. II.

Quaenam sit electio fori pacitiae.

§. VII.

Ex multifariis pacti distinctionibus illam modo depromere sufficit, vi cuius pactum dividitur in *personale* et *reale*. Personale sive in personam vocatur, quod ad personas paciscentium restringitur, nec ad illorum heredes pertinet; reale autem sive in rem est id, quod non restringitur ad personas paciscentes, sed ad earum quoque heredes spectat *u)*, licet illorum nulla facta sit mentio. Utrum pactum personale sit, an reale? non tam ex verbis, quam ex mente paciscentium aestimandum erit; in dubio tamen reale potius iudicatur, quod quilibet non tantum sibi, sed et heredibus suis cavere praesumitur. Ad realia referuntur plerumque *1)* omnia pacta de rebus praeteritis et praesentibus *inita* *2)* omnia, quae ob aequipollens iam acceptatum sunt promissa *3)* promissa eorum, quae iam iure naturae debentur et tandem *4)* ea, quae ob omnium utilitatem ex nexu aliquo sociali observanda

u) L. 7. §. 8. D. de pacis.

veniunt. Quoties circa omnia haec et similia conventio initur, essentialibus pacti cujuscunque requisitis alias non deficientibus, reale dici debet pactum, et ut hoc in perpetuum duret, secundum naturam negotii et praesumptivam pacipientium opinionem juris est. Sin vero ad finem utrique parti utilem obtinendum, qui ratione heredum talis verosimiliter non est, agitur; tunc pactum temporale seu personale appellari debet, quod solummodo personam contrahentis adstringit, quamdiu non odiosum evadit; cuius rei decisio an conventionis continuatio pacipientium, et si inter principes condita fuit, publicae salutis utilis an noxia sit, cujusque iudicio relinquenda est. Hinc si cessat ratio salutis, propter quam initum fuit pactum, a tali recedere aequum mihi videtur, nec unquam jure contendendi potest, quod quis ejusmodi pactum in aeternum iniire, eoque successores, quibus illud forsan parum commodi, aut potius detrimentum affert, adstringere queat. Sic conciliandi sunt auctores, qui semper fidei pactitiae conservationem defendunt, ideoque ad multas exceptiones indeterminatas et ineptas confugere coacti sunt v).

§. VIII.

Secundum juris communis dispositionem, de omnibus rebus et factis quemlibet pacisci posse, et ratione objecti omnia pacta inter personas idoneas inita maxime esse valida constat, nisi nonnulla concernant prohibita, ideoque obstant legibus desuper latis. De omnibus igitur, quatenam modo excogitari possunt, pacta conduntur tam de rebus et factis, quam de juribus, quo in casu pacipientes ad conventionem servandam haud minus obligantur, quam si illius objectum efficerent res et facta. Cum itaque pactorum objecta tantopere sint varia, ut solummodo perpauca regulae eximi possint generali, mirum non est, quosdam quoque condere pacta super rebus, de quibus pacisci insolitum fuit tam ob singularitatem casus, quam ob commodum, quod inde expectari potuisset, nimis exiguum. Tali extraordinaria conventionem orta est *electio fori pactitia*, de qua nobis hic differendum et de

v) ZIEGENHAGEN Diss. de obligatione foederum Lips. 1763. §. 27-35.

de cuius notione, priusquam de illius validitate verba faciamus, nonnulla sunt praemittenda. Cum summa Imperii judicia sistant potissimum eximiumque electionis fori exemplum et praecipuam singulorum Germanorum utilitatem concernant; de illis hic mihi solummodo agendum, nec alia judicia territorialia inter se concurrentia esse immiscenda necessarium arbitror. Supra vero proposui ambo Imperii judicia suprema, nisi in casibus quibusdam exceptis, concurrentem habere jurisdictionem, penesque actorem esse jus eligendi ad quodnam sese convertere velit, sive ad Cameram imperii, sive ad Iudicium imperiale aulicum. Sed huic liberae actoris electioni obstat, adeoque exceptionem a regula facit, si forte privilegium electionis fori, vel praefertim adit *electio fori pactitia*, qua iudiciorum concurrentia sublata videtur. Illa autem ex duorum pluriumve contrahentium pacto proficiscitur, cum scilicet inter eosdem, vel sint privati vel status S. R. I. convenit, ut quilibet eorum omnes praesentes futurasque lites adversus alterum movendas in alterutro Imperii tribunalium prosequi debeat, ita ut alterum in perpetuum a disceptatione earum litium sit exclusum; proinde definitur, quod sit *jus ex pacto concessum, omnes praesentes futurasque lites inter contrahentes obvias coram alterutro imperialium iudiciorum ventilandi cum perpetua alterius exclusione*. Illiusmodi igitur conventionem cessat electio fori inter summa Imperii tribunalia, et cum ea sit beneficium in cujuslibet actoris favorem introductum, quilibet pacipientium renunciat illi beneficio foroque per pactum electo acquiescit. At in eo tum contrahentes secundum eorum intentionem omnes quascunque controversias, seu per modum simplicis querelae, seu appellationis agant, ventilare oportet, nec in ullo causarum genere, nisi forte in pacto sit exceptum, actori facultas circa forum eligendum variandumve est relicta, ita ut alterutri pacipientium rei vices tenenti, si unquam alter tribunal conventionem exclusum adire tentaverit, exceptionem fori declinatoriam opponere, eaque jus suum ex pacto quaesitum tueri liceat. Quibus ex dictis nemo non facile intelligere potest, quod tale pactum de electione fori inter privatos penes nunquam occurrere queat, cum non solum iis natura rei, sed et constitutio Germaniae ita obstare videatur, ut tali conventionem emolumentum nullo modo exoriri possit, ideoque illius exemplum nondum

exi-

existat. Ast minus obstat principibus seu statibus Imperii, ne tale pactum vel cum alio statu vel cum statibus suis territorialibus condant, eoque in disceptandis controversiis alterutrum Imperii tribunalium in perpetuum excludant. Id quod fieri potest non solum in singulari conventionem, transactione alioque id genus modo; sed et in pactis familiarum illustrium inter se confectis, recessibus provincialibus etc. Sin autem status Imperii cum alio statu vel princeps cum statu territoriali de electione fori inter summa archidicasteria pactus esset; solummodo obligantur contrahentes, nec pactum alias personas unquam adstringit, quod quidem ex pactorum natura sequitur.

§. IX.

Ut vero ostendam, non solum dictas confici posse conventiones, sed et eas revera existere; nonnulla mihi liceat afferre exempla electionis fori pactitiae, quae in quibusdam statuum Imperii pactis inter sese conditis occurrunt. Sic invenitur illustre illius exemplum in transactione *w)* inter electorem Coloniensem et civitatem Imperii Coloniensem de A. C. MDCLXXII. ubi inter alia sancitur: „Auf das auch „künftens allen zwischen oft höchstgedachten Ihrer Churfürstlichen „Durchlaucht und befagter Stadt Cölln sich enthaltenden Streitigkeiten „beständig abgeholfen und diese Securitaet dadurch umb so viel weniger gekraenkt werden moege: So sollen alle und jede hinc indende „bende Praetensionen und Ansprüchen, dieselbe seyen in wirklicher Litis- „pendenz oder nicht, was Namen sie haben koennen, und wo sie auch „hervühren, vor dem Kayserlichen und des Heyl. Röm. Reichs Cammer- „gericht zu Speyer, nach Anleitung des in Ao. 1654 aufgerichteten „jüngern Reichsabschieds in denen allda vorgeschriebenen sechs perem- „torial Terminen ohne Zulassung einiger in gemeltem Reichsabschied „verbotener Prorogationen oder Dilationen, aufs kürzeste ausgeübt, „und zwar in specie in dem termino probatoriali beiden Theilen an- „nehmliche Commissarii ad examinandum testes, ad Productionem et
Trans-

w) apud GASTELIUM de statu publico Europae c. 32. p. 919. et du MONT nouveau recueil des Traités de Paix. Tom. IV. p. 289.

Transfuntionem Documentorum vel inspectionem Loci, und sonst
 „benannt, und solche Commission von denselben in beider Theilen
 „Gegenwarth in loco, nemlich dah die documenta vorhanden, als
 „seye zu Cölln oder zu Bonn, verrichtet, Ihre Keyserl. Majestaet
 „auch allerunterthaenigt ersuchet werden vor wohlgemeldetem Kammer-
 „gericht ernstlich anzubefehlen, das dasselbe sothane Streitigkeiten nach
 „obiger Anleitung laengstens innerhalb fünf Jahren Zeit a die institu-
 „tae querelae erörtere und decidire, und soll die würrliche Execution
 „des judicati a die Publicationis, nach der Sachen Wichtigkeit, in-
 „nerhalb drey oder laengstens innerhalb sechs Monathen Zeit gesche-
 „hen, auch die in diesem articulo benannte Zeit also observirt wer-
 „den, und dafern über Verhoffen durch eines oder andern Theiles
 „Verschulden solche Zeit vergeblich verlaufen würde, dem infolgen-
 „den Theil bevorbleiben, sich entweder bey diesem Vergleich ferner
 „zu halten, oder sonst sich seines Rechtens dermahlen zu gebrau-
 „chen, gleichwie Er vor Aufrichtung dieses Vergleichs thun koen-
 „nen und moegen.“

§. X.

Aliud nec minus memorandum pacti de electione fori exemplum
 se sifit inter Germaniae principem ejusque status territoriales, puta in
 pactis inter Ducem Megapolitanum atque ciuitatem Rostochiensem ini-
 titis de A. C. MDLXXIII. ubi inter jurisdictionem in causis Rostochien-
 sibus concernentia sequentes huc spectant passus „Haetten aber Ihre
 „Fürstliche Gnaden wider Bürgermeister, Rathmannn und Gemeine da-
 „selbst einige Klage oder Action anzustellen; so wollen Ihre Fürstliche
 „Gnaden solches in erster Instanz vor dem Kayserlichen Cammergericht thun
 „und fürnehmen; und damit das Cammergericht dieselbige Sachen an-
 „zunehmen sich nicht verweigere; soll diese zwischen Ihren Fürstlichen
 „Gnaden und der Stadt Rostok hierüber getrofne Vergleichung an er-
 „regtem Cammergericht gebührlich von beyden Theilen insinuirt und
 „kund gethan werden.“ Item „würde aber der Rath allein, oder der
 „Rath und die Gemeine zugleich wider die Landesfürsten etwas verbre-
 „chen, so wollen Ihre Fürstliche Gnaden sie derowegen am Kayserlichen
 „Cammergericht besprechen“. Et porro... „Da dann der Rath von ge-
 „sprochen

„Sprochnem Urthel appelliren wollte; soll zu *des Kayserlichen Cammergerichts Erkenntnisse stehen*, ob auf denselbigen criminal Fall die „Appellation statt habe, und die Sache *an Kayserlichen Cammergericht angenommen werden möge*“... In sequenti recessu de A. MDLXXXIV. haec continentur §. 64. „Und sowohl dem Rath, als Rostokischen Bürgern frey stehen von der Hofgerichtsurthel, ... *an das Kayserliche Cammergericht zu appelliren*“... §. 65. „So soll auch die Execution des appellierten Urthels, bis dasselbe *an Kayserlichen Cammergericht bestätigt wird*, eingestellt werden“... §. 83. „Und das die Urtheile, die hierüber ergehen, sie seyen von dem Rath zu Rostok, im Hofgerichte, oder *an dem Kayserlichen Cammergericht gesprochen*, ... zu exequiren gelassen und befohlen werden.“ Ex hisce passibus, tametsi de tribunali supremo altero ejusque exclusione plane nulla facta sit mentio, tamen electionem fori pactitiam prodire, voluntatemque paciscentium omnes lites disceptandas ad Cameram imperialem exclusive deferendi patere videtur. Alia ejusmodi pacta non solum mihi sunt plane incognita, sed et data opera investiganti nulla obvenerunt, quod tamen parum praepjudicat, cum illis ex adductis exemplis forma et talium conventionum satis liqueat natura.

§. XI.

Explicata nunc et notione et electionis fori pactitiae existentia, dispiciendum jam nobis erit num tale pactum legitime confici possit, an forte potius ob praepjudicium alicui inde descendens omni careat validitate. Priusquam autem ad quaestionis responcionem accedam, ad distinctionem recurrendum esse, ne in posterum perverse intelligar, necessarium judico. Longe enim alia est ratio pacti de electione fori inter duos pluresve principes Imperii ad vitae tempus initi, et ipsius, quod in perpetuum conditur, ita ut non inter ipsos solum valeat, sed et ad successores in principatu transire debeat. Priori in casu si illud solummodo contrahentes adstringere, nec ad successores spectare, vel diserte expressum est, vel tacite ex eo concludi potest; tunc nihil ipsi obstat, sed eidem potius omnimodam tribuendam esse validitatem arbitror. Cum enim omnia pacta a conscientibus servari debere, non

non monente, liqueat; cum porro tale pactum electionis fori tertio neque noceat, neque prosit; inde sequi debet, illud omnino esse validum, atque neminem paciscentium pro suo arbitrio ab illo recedere posse, quam diu per leges imperii contrarium non sit cautum. Nec obstat praejudicium unius alteriusve archidicasterii, cum in cujuslibet aëtoris positum sit lubitu, in quonam iudicio alterum velit convenire, neque prohibitio pacti de electione fori aliquid expediat, quod consentiente utroque paciscente, in omnibus controversiis semper, quisquis aëtor sit, modo forum adiri potest electum; et alterius quoque parum intererit, an a cognitione paucarum, quae forte viventibus contrahentibus inter eosdem occurrent, litium exclusum sit, nec ne, ideoque iis detrimentum inde descendere dici non potest. Hinc, ut aequam sequamur sententiam, electio fori pactitia inter ipsos, qui eam statuerunt, principes omni gaudet validitate, nec ulla ratione legibus iurique tertii quaesito contraria haberi potest. Quod vero ad pactum de electione fori *in perpetuum* conditum et *ad successores transitivum* attinet; hocce nequiquam valere, inque praejudicium alterutrius tribunalis Imperii, ut et successorum paciscentium vergere opinor. Illius argumenta exponere sententiae et, quantum pro imbecillitate ingenii fieri poterit, illustrare animus est, ideoque sequenti sectione electionem fori inter summa Imperii iudicia pacto a statibus S. R. I. litigantibus in perpetuum definiri haud posse tam ob praejudicium tribunalibus Imperii inde inferendum quam ob restrictionem juris quaesiti successorum legumque analogiam ostendere liceat.

 SECTIO II.

*De pacti inter status S. R. I. litigantes, quod super alter-
utrius summorum Imperii tribunalium electione cum perpetua
alterius exclusione condiderunt, invaliditate.*

CAP. I.

*De tali electionis fori pacto ob praejudicium summis Imperii tribuna-
libus inde descendens non valido.*

§. XII.

Omnia pacta et conventiones, quae inter duos pluresve in repu-
blica ineuntur, ita confici oportere, ne in unius alteriusve incommo-
dum vergant, sed potius ut reipublicae salutem, quae suprema lex esse
debet, quam maxime sint respondentes, negari haud potest. Ad
huncce vero finem obtinendum sane pertinet, cives omnia pacta inter
sefe condenda secundum legum naturalium atque positivarum prae-
scripta, sine quibus societatis nexus nullo constare potest modo, con-
ficere. Cum vero prima juris naturalis et positivi sit regula: nemi-
nem laede; cum porro in omnibus negotiis peragendis, ne alteri in-
feratur detrimentum, quilibet caveat; hinc quoque omnia pacta et
conventiones ita esse ineundas necesse sequitur, ne in alterius, quis-
quis sit, praejudicium vergant, juri que ullius quaesito quomodocun-
que noceant. Quam ob causam cum pro alio regulariter pacisci ne-
mini liceat, pactaque strictae sint interpretationis; hinc iis, qui non
pepigerunt, nec nocent, nec profunt et in illis, quae ad amissionem
vel juris ejusmodi quaesiti deminutionem spectant, omnino sunt in-
valida. Quaelibet enim obligationes ad id inventae sunt, ut quisque
agat, quod sua interest, non quod alterum, qui haud paciscitur, con-
cernit. Firma igitur fiat regula quod omnia, quae in pactis et con-
ventis determinantur in alterius non paciscentis praejudicium ejusque
juris

juris quaesiti imminutionem, sint invalida, nec non habeantur pro non scriptis. Sed et huc pertinet cujusdam *renunciatio*, tanquam species pacti, quae simulac in alterius sit detrimentum, non valet, et licet liberi sit arbitrii, in dicto tamen casu admitti non potest.

§. XIII.

Dictum est in praecedentibus, concurrentem summis Imperii tribunalibus esse jurisdictionem, omnibusque in rebus non exceptis actori competere fori electionem, num adversarium in Camera imperiali, an in Senatu aulico convenire velit, qua quidem concurrentia oritur judiciis Imperii *jus quaesitum*. Sub hocce intelligi vero debet *jus speciali titulo adquisitum, quod non ex sola libertate naturali obtinet x)* ideoque nemini illud infringi potest, nisi forte conservatio universi cum jure singularum in collisionem veniat. Cum igitur tribunalia Imperii aequali eandem rem controversam sive litem disceptandi jure non ex sola quidem libertate naturali, sed ex speciali gaudeant titulo, puta, beneficio Caesarisque concessione y), sub cujus nomine et auctoritate jus dicere tenentur; nemo potest non confiteri, concurrentiam judiciorum imperii constituere jus eorum quaesitum, vi cujus facultatem in omnibus rebus non exceptis cognoscendi et decidendi, inque ea ne ullo restrictionis et prohibitionis modo impediatur, optumo praetendere possunt jure. Sin autem ista architribunalium Imperii concurrentia, nullo obstante dubio, solum ex juris quaesiti confideranda est ratio; si ex eadem controversias inter status ortas et oriundas aequo jure ad utrumque, ita ut actori semper competat fori, in quonam movere velit litem, electio, pertinere constat; absque mea adimitione cuique omnia adversus hocce jus quaesitum suscepta haud valere liquet. Quemadmodum igitur judicia Imperii quamlibet illorum jurisdictionis restrictionem sufferre haud tenentur; ita magis adhuc iis pacta, quibus alterutrum omni cognoscendi et decidendi controversias inter paciscentes obvias potestate in perpetuum privatur, odio esse, ideoque nunquam permitti oportet. Praejudicium enim quam gravissimum

x) ill. PÜTTER institut. jur. publ. §. 119. coll. in praecedentibus.

y) I. I. de RAMPACH palaestra S. R. G. I. architribunalium, Tit. 25. §. 41.

inde iis descendit, cum unum alterumve tali pacto in causis statuum paciscentium in perpetuum reddatur incompetens, planeque excludatur, ita ut per frequentiora id genus pacta tandem non totius Imperii Germanici, sed modo partis illius iudicium esse videretur, quoniam illi potestas controversas plurium statuum disceptandi pro omni futuro tempore est ademta. Ideoque ejusmodi pacto concurrentia summorum tribunalium tot legum Imperii, ut supra ostendi, sanctione, tamque constanti observantia confirmata plane aufertur, magnumque jurisdictioni, qua utrumque praeditum est, praedictum imminet, si forte conventio super electione fori valida aestimaretur, eoque iuri communi, quod electionem fori semper relinquit auctori, derogaretur. Quam ex ratione Imperii tribunalia certissime juri suo quaesito in omnibus litibus cognoscendi magnum inferrent detrimentum, nec non sui ipsorum auctoritati et dignitati admodum praedictarent, si tali electionis fori pacto quiescentia in arbitrium liberamque voluntatem ponerent litigantium, quodnam Imperii tribunal illi in suis controversiis reddere competens, vel ab omni earum cognitione in perpetuum plane excludere vellent. Nulla quoque habita paciscentium intentionis, quem ad finem unum tribunal, altero excluso, eligunt, ratione; semper tamen vergit in praedictum juris quaesiti et imminutionem tribunalium Imperii auctoritatis, si quis in antecessum competentiam alterius illorum in perpetuum definire, eoque concurrentiam inter eadem per leges et observantiam a seculis stabilitam cessare facere possit. Quae quidem sententia mihi eo magis arridet, quoniam restrictio jurisdictionis summorum Imperii tribunalium generatim et in regula est plane illicita, nec unquam status Imperii exceptiones a legibus ab Imperatore totoque Imperio latis pro lubitu statuere valet. Certo certius illae enim leges, ut univérse membra Imperii obligent et ad salutem publicam spectent, non vero ita feruntur, ut in cujuslibet singuli status arbitrio positum sit ab iis recedere vel pro lubitu contraventiones constituere, nisi consensus eorum, quorum interest, scilicet Imperatoris et statuum, inque nostro casu summorum Imperii tribunalium, quibus quam maxime praedictatur, accedat.

Pacto electionis fori jurisdictionem Imperii archidicasteriorum restringi, nec non eorum concurrentiam tolli, in Spho praecedenti proposui. Quod autem ea ex ratione impugnare quis posset, cum inter duo judicia concurrentia nullius jurisdictionis fundata nominari queat, donec electio fori ab actore facta sit eoque in causa illius litigiosa competens dici posset. Quamdiu igitur electio nondum facta, quae sine contradictione est penes actorem, tamdiu etiam jurisdictionis tribunalium Imperii neutiquam locum habeat, nec in certa, quae nondum electum ad forum sit delata, causa jus quaesitum contendere possit. Id quod si de singulis asseritur controversis; si in qualibet una alterave causa ante factam electionem duorum judiciorum concurrentium neutrum pro competenti foro reputari posse quis propugnat, lubenter concedo, nec partes de quadam lite singulari orta ad alterutrum judiciorum Imperii, deferenda inter sese convenire, eoque alterum in eadem causa incompetentem reddere posse, insicias irè cupio. Longe autem alia est ratio illius super electione fori inter summa Imperii tribunalia pacti, quod *pro omnibus praesentibus ac futuris controversiis inter duos status obviis et quidem in perpetuum*, ita ut post eorum decessum adhuc valiturum sit, conficitur. Eodem enim condito non competentia unius Imperii tribunalium duntaxat determinatur, sed potius alterutrum plane incompetentem redditur et a cognitione omnium inter pacificantes eorumque successores occurrentium litium in secula seculorum excluditur. Sic ratione contrahentium non solum concurrentia Imperii tribunalium per leges perpetuamque observantiam, uti dictum, approbata confirmataque in totum cessat, sed et exclusi iudicii jurisdictionis sublata et extincta merito appellari potest. Quid enim duo judicia inter se concurrere; quid aequali jus dicendi potestate praedita dici juvat, si ea per conventionem partium ita est restricta, ut in eorum controversiis amplius in perpetuum exerceri nequeat? Certissime ergo ejusmodi optionis fori pacta in praesudicium summorum Imperii judiciorum tendere, nec non illorum auctoritati et dignitati admodum contraria esse nemo negabit; atque si ea magnam conservationis sui ipsorum jurisdictionis curam intendere, omniaque illi adversa in pactis et

reces-

recessibus territorialibus obvia statim prohibere haud miramur; haud minus iis esse assentiendum opinor, si dicta electionis fori pacta, quae ipsis ligant manus, adque restrictionem et eorum jurisdictionis tendunt diminutionem, rescindantur invalidaque declarant. Ea enim semper obsunt auctoritati architribunalium Imperii Imperatorem et corpus statuum repraesentantium, quibus nunquam per pacta singulorum ullum inferri debet detrimentum. Et si multae id genus conventiones in favorem unius, in praesudicium alterius iudicii conderentur; evitari haud posset, quod posterius aliqua dignitatis suae parte privaretur; quod tamen e re vel Imperatoris et Imperii, vel summorum tribunalium esse nemini videri potest. Hinc, puta, ob praesudicium hisce ex tali electionis fori pacto descendens sententiae hactenus defensionae accedit celeberrimus J. J. MOSER α), qui quoque jus tribunalis Imperii exclusi quaesitum per tale pactum sine illius consensu initum restringi, ideoque violari opinatur.

§. XV.

Sententiae, quam in antecedentibus protuli, nihil ob stare arbitror, nisi quae Vir illustris J. ST. PÜTTER a), Praeceptor meus summe venerationis, aeternoque pietatis cultu prosequendus ea de re statuit, dum eiusmodi electionis fori pactum tanquam validum agnoscit eamque inter partes litigantes in perpetuum definiti posse iudicat. Tamen quidem, quantum tam competentis iudicis in hac materia auctoritas valeat, haud ignoro; ejusque ex facundissimo ore hausta incomparabilia praecepta memoria servabo perpetua; tamen, persuasum me habeo, non in malam partem eum vertere, cum aliam defendere sententiam audeo. Ne tamen viro summe colendo absque ratione et nimis audacter repugnare videar; liceat ipsius argumenta, quibus contrariam defendit, allegare deque iis modestum afferre iudicium. Primo Vir illustris electionem fori pactitiam jure esse validam affirmat b), quod jus

α) von der teutschen Justizverfassung Tom. I. p. 519. ut et ill. SCHNAUBERT cum verba faceret ad Pütteri institut. jur. publ. §. 306. no. II.

a) in den auserlesenen Rechtsfällen B. II. Th. I. p. 214 - 253.

b) Rechtsfälle I. cit. §. 75. p. 245.

jus eligendi forum inter plura judicia concurrentia sit jus a libero partium arbitrio dependens, nec alterutrum tribunalium concurrentium sibi ullum jus, dum optio nondum facta sit, tribuere possit. Quemadmodum igitur iudicium Imperii in singulo casu exclusum, altero ab actore electo, contradicere nequeat; ita quoque ipsi nihil monendum esse, si duo litigantes in antecessum quemlibet eorum actorem in omnibus controversiis litem solummodo coram uno, et nunquam altero Imperii tribunali movere conveniant. Quae quidem argumenta me ipsum jam supra mihi obmovisse, quilibet recordetur, nec non ita respondisse, ut ab electione fori in singulo casu non valeat argumentum ad eam, quae pro omnibus futuris casibus pacto definitur. In eo enim jus partium plane liberum est, caeque quodlibet Imperii iudicium adire possunt. At pacto electionis fori in perpetuum confecto sibi ipsis adimunt jus eligendi; et si etiam concedo tribunalibus Imperii ante factam electionem proprium jus de litibus singulis partium cognoscendi non competere; tamen nemo negabit, ipsis competere *jus concurrentiae inter se invicem quaesitum*, quod iis per tale pactum in perpetuum, eoque jurisdictio cuiuslibet eorum a Caesare et Imperio totam per Germaniam demandata adimitur. Iisdem quoque rationibus corrui alterum viri doctissimi argumentum, quod nempe per ejusmodi pactum nullius tertii jus violetur, uti scilicet per pactum omnem ad summa tribunalia aditum prohibens. Cum enim jus omnes lites inter cives Germaniae quoscumque obvias ad ea qualificatas decidendi quaesitum supremis Imperii tribunalibus denegari haud possit, ideoque in singulo quidem casu, sed nunquam in perpetuum a decisione alterutrum excludi liceat; certissime pactum electionis fori illud jus iudicii exclusi quaesitum omnino violare, eamque ob causam minime valere plane liquet. Quae quidem violatio per unum et alterum istiusmodi pactum confectum non magnopere elucescit; sed si illud validissimum esse accipimus; si uti uni statui Imperii, ita omnibus statibus facultatem paciscendi denegare haud possumus; si nunc per multis eorum de electione unius Imperii tribunalis in perpetuum pacisci placeret, tunc quaero, annon jus iudicii exclusi quaesitum nimium violatum dici mereatur, cum forsan a cognitione plerarumque atque gravissimarum causarum inter status Imperii litigantes occurrentium per talia pacta sit exclusum, eoque maximam

ximam potestatis et auctoritatis faceret iacturam? Quibus omnibus rite et consulto perpenſis, cuilibet et potissimum ſupremis Imperii iudiciiſi decisionem relinquo, utrum ejuſmodi pactum in ipſorum praecudicium deſcendens valere; an potius in violationem iuris eorum, atque iurisdictionis et auctoritatis diminutionem ſpectare, eamque ob cauſam invalidum eſſe, cenſendum ſit?

CAP. II.

Electio fori pacto in perpetuum deſinienda per leges Imperii nunquam ſancita, nec a ſummis Imperii tribunalibus ut valida agnita eſt.

§. XVI.

Plurima ſtatuum Imperii Germanici publicum concernentia vel per leges univerſales determinationem receperunt, vel ex obſervantia, normiſque conſuetudinariis ſunt introducta. Dum ex iis adhuc cauſae controverſae decisionem haurire poſſumus, nec non, quid juſtum ſit circa rem quandam, ſingulari lege vel obſervantia deſinitur; ad nullo aliud remedium recurrere nos oportet, quod decisionem cauſae nobis praebere deberet. Cum vero in illa quadam lege ſingulari vel obſervantia nos videmus deſtitutos, ex comparatione cum alia re ſimilibus aut obſervantia deſinita per conſequentiam deſiſſo colligi debet e), quae deductio iuris ex comparatione analogia iuris vocari ſolet. Quae cum in legibus expreſſis tanquam valida decidendi norma ſit approbata, procul dubio in iure publico quoque deſiciente lege expreſſa vel obſervantia, validam praebet circa rem controverſam decisionem, modo ſecundum regulas artis ſit inſtituta. Licet proſtet immenſus ille aliarum ſuper alias acervatarum legum publicarum cumulus, neque careat multitudine obſervantiarum in Germania receptorum; me tamen eſſe quidpiam lege obſervantiae ſuper electione fori pacta

e) L. 12. D. de legibus "Non poſſunt omnes articuli ſingulatiim aut legibus aut ſctis comprehendere; ſed cum in aliqua cauſa ſententia eorum manifeſta eſt, is, qui iurisdictioni praeeſt, ad ſimilia procedere atque ita ius dicere debet" L. 13. 27. D. eodem.

tia determinatum plane fugit. Incumbit itaque mihi onus probandi ab analogia juris publici prorsus alienam fore electionem fori pactitiam.

§. XVII.

Praecipuum, quod huc referri meretur, exemplum analogicum constituunt *privilegia electionis fori* olim in jure publico Imperii nostri usque ad ea tempora, quibus post ferale illud triginta fere annorum bellum de pacanda iterum Germania pacis consilia Monasterii aequae ac Osnabrugae tractabantur, ignota. Jam dudum enim status Evangelici impugnaverant autoritatem et judicandi facultatem Consilii imperialis aulici a Divo Ferdinando I. Imperatore iterum restaurati, quod experientia edoceri erant, illud non aequam inter ipsos et Catholicos administrare iustitiam. Tempore igitur istius pacificationis consilia agitabant, eaque publice proponebant, ut duobus Imperii tribunalibus duo adhuc adjiicerentur et jurisdictioni iudicii aulici in posterum solummodo subessent circulus Austriacus cum Bavarico, quo ipso sane Protestantes hujus celsissimi iudicii potestatem juris in se dicendi plane suffulissent. Verum cum haec de augendis Imperii iudiciis consilia Caesari et statibus Catholicis minus arriderent, neque magis illis placeret, quod omnis inter ea concurrentia prorsus tollenda esset, status Evangelici aliam inierunt viam, qua partium studium, ejus Senatuum aulicorum insimulabant, ea medio tollere sperabant. Inter alia postulata apud ill. Dn. de MEIERN exhibita occurrebant illa memorabilis clausula d) ex consilio potissimum Thumbshirniai, legati Saxo Altenburgensis concepta hisce verbis: "Donec autem consilium hoc aulicum hunc in ordinem redactum erit, concurrentia modo tacta (scil. amborum Imperii tribunalium) maneat in suspenso. Etsi vero omnes Imperii status tam consilio aulico, sub conditionibus supra positis, quam Camerae imperiali subsunt, tamen cum aliis Camera, aliis Aula propinquior sit, unicuique *seo convento liberum esto*, in causis concurrentiam admittentibus, *vel hanc vel illam pro foro eligere*, prout cuiusque rationibus commodius visum fuerit, vel hic vel ibi litem intentatam excipere. Acta, quae vel in Aula caesarea vel in Camera Spirensi hucusque ventila-

d) in act. pac. Westphal. T. III. L. 25. §. 13. no. 1. p. 99.

tilata sunt, arbitrio reorum propediem ad locum iudicii novi Cameralis remittantur cessante de iis Consilii aulici jurisdictione." Vides hic primam, quantum equidem scio, in actis Imperii publicis mentionem privilegii *electionis fori*, quale status Evangelici in futuris pacis tabulis sibi suisque cunctis reliquis constatibus pacisci volebant. At vero posteaquam Saluus hanc Evangelicorum declarationem cum legatis caesareis communicaverat, hi admodum aegre ferebant Protestantium postulata et imprimis Trautmansdorfius acriter carpebat praetensam *electionem fori* arbitrio reorum relinquendam. Tametsi Evangelici tandem modo pro inferiori circulo Saxoniae ob loci distantiam aliasque rationes concedi postulaverant, ut arbitrio relinquatur, utrum in Aula caesarea, an in Camera litem velint suscipere; tamen Caesarei de sententia semel concepta ne unguem quidem recedentes solum, istiusmodi privilegium electionis fori coronae Sueciae augustaeque domui Brunsvico-Luneburgensi concedebant, nulla alia ratione, quam quod aliter ad pacem accedi non poterat optatam. Quibus omnibus in actis pacificationis longe prolixius expositis neminem, ut opinor, fugiet, quantopere *concurrentia supremorum Imperii tribunalium a plurimis statibus sit defensa, nec per privilegium electionis fori ulla exceptio a regula, quod semper affori competat electio, concedi vellet, nisi duobus statibus alia commodiore satisfactione vel compensatione non placendis.*

§. XVIII.

Jam, quae in ipsa pacis Westphalicae tractatione circa electionis fori privilegium ejusque impugnationem acciderunt, sufficienter prolati, dispiciendum nunc erit, quid ratione illius in subsequentiis universalibus comitiis factum et a statibus Imperii contradictum sit. Huc pertinet placitum Imperii vulgo *Reichsgutachten* in puncto emendandae in Imperio nostro iustitiae die X. Dec. A. MDCLIII. per directorem Moguntinum dictatum ²⁾, cui inter alia sequentia fuere inserta: "Beneben aber werden Ihro Kayf. Majestaet mit gebührendem al-

e) de MELERN act. comitial. Ratisbonenf. T. II. L. 12. §. 3. no. 2. P. 423-455.

lerunterthaenigstem Respect und ohnmasgeblich gebeten, ob Sie mit Ertheilung der Privilegiorum de non appellando illimitatorum und anderer dergleichen Privilegien, welche ad exclusionem et restrictionem jurisdictionis Imperii, der Staenden aelterer Privilegien oder sonst in praedictum tertii ausrinnen wollen, etwas an sich zu halten, Ihro allergnaedigt gefallen lassen wolten etc." Cum sequenti deinceps anno denuo super hoc placito Imperii consultationes instituerentur; privilegii electionis fori nominatenus mentio facta est; de quo ipso magna cum concitatione animorum disputatum est. Omnia autem super hacce materia ultro citroque certata hic recensere me a scopo nihil abduceret, sed exactiorem eorum cognitionem expetentes ad immortale illud Dni. de MEIERN opus ablegare me oportet. Ex multis, quae status Imperii neutiquam privilegii optionis fori arrisise ostendunt, votis, nonnulla duntaxat asferre liceat. Sic Passaviensis legatus monebat f) Caesari supplicandum esse: "mit dergleichen Privilegiis, wodurch andern Staenden, und dem Cammergericht selbst nur Verlegenheit zuwachsen... in etwas einzuhalten." Legatus autem Saxonicus in suffragio Hennebergico aserebat g): "So waere auch noethig und nützlich erinnert worden, das Ihro Kayserl. Majestaet allergnaedigt (forte allerunterthaenigt) zu ersuchen, das mit Ertheilung der privilegiorum electionis fori künftig an sich gehalten werden moechte, sintemahlen man vorhin im Roem. Reich nichts davon gewußt, auch solche die regulam juris communis, quod actor habeat electionem fori, aufheben und niederlegen." Porro Comites Franconici per legatum curiae comitum Wetteraviae sequentia in medium proferrebant h): "Ferner so scheint ungleichen der justitiae sehr abbrüchig zu seyn, indem dieselbe (scil. Fürstliche Haeuser) mit noch mehr von diesen (forte substituendum: vor diesem) unerhörten privilegiis electionis fori und dergleichen angesehen werden, welches billig einzustellen waere etc." Finita tandem statuum in comitis disceptatione, recessui Imperii subsecuto i) sequentia inserta reperimus: "Dabey

f) de MEIERN I. cit. L. 13. §. I. nro. 5. p. 535.

g) IDEM I. c. nro. 9. p. 600.

h) IDEM I. c. p. 614.

i) R. I. N. §. 116.

„wollen wir, auf der Staende Suchen und Erinnern, mit Ertheilung
 „der privilegiorum de non appellando, wie auch *electionis fori*, und
 „anderer dergleichen, welche zu *Anschliesung und Beschraenkung der*
 „*Heil. Reichs-Jurisdiction*, wie auch der Staenden alterer Privile-
 „gien, oder sonst zu *Proejudiz eines tertii* anrinnen wollen die Noth-
 „durft väterlich beobachten.“ Quae quidem iisdem verbis deinceps
 repetita sunt in capitulationibus Imperatorum k).

§. XIX.

Quamvis ex antecedentibus satis constet, quantum sibi concilia-
 rint odium electionis fori privilegia et quantopere ea Caesari statibus-
 que in exclusionem et restrictionem jurisdictionis Imperii vergere visa
 sint; exceptionem tamen, quod omnia, quae jam exposui, privilegia
 electionis fori modo concernant, nec ab iis consequentia valeat ad
 ejusmodi pacta, opponi exspecto. Haud quidem ignoro, omnia su-
 pra prolata directe ad electionis fori pertinere privilegia, deque ea,
 quae per haecce Imperii jurisdictioni infertur, loqui restrictione. At-
 tamen si unquam ex comparatione cum alia re simili legibus aut obser-
 vantia definita deciso colligi potuit, omnino hic esse statuendum ar-
 bitror, cum nihil similius exclusionem et restrictionem Imperii jurisdic-
 tioni per privilegia electionis fori inferenda cum ea, quae ex pacto de
 optione fori ipsi infertur, excogitari possit, *potiusque praejudicium*
Imperii tribunalibus ex posteriori, quam ex privilegii obvenerit dictis.
 In hocce enim casu concurrentia eorum nunquam plane aufertur, neque
 in omnibus controversiis, neque in perpetuum alterutrum redditur in-
 competens; sed solummodo in quavis singulari causa ab actore in reum
 translatum est jus eligendi, num in Aula caesarea, an in Camera im-
 periali actionem excipere malit intentatam l). Hinc cuilibet architri-
 bunalium Imperii aequalis relinquatur spes in cognoscendis et deciden-
 dis litibus inter status obviis, cum reum illo privilegio gaudentem sem-
 per idem Imperii iudicium non electurum, sed potius pro sua commo-
 dita-

k) Cap. Caes. nov. art. 18. §. 6.

l) I. P. O. art. 10. §. 12.

ditate saepe variaturum merito sit statuendum. Exstante vero electionis fori pacto in perpetuum inito, alterutrum Imperii iudicium plane cessat, nec illi unquam controversias inter contrahentes occurrentes suscipiendi potestas relicta est. Quibus ex dictis supremis archidicasteriis *majus ex pacto, quam ex privilegio electionis fori praejudicium* descendere cuilibet liquere opinor. Sin igitur ex supra allegatis privilegia electionis fori ob exclusionem et restrictionem Imperii jurisdictionis statibus displicuisse ideoque Caesarem eadem rarissime largiri in legibus Imperii promississe constat; eo magis credendum puto, Imperio Caesarique ex pari eademque graviori ratione pacta super electione fori in perpetuum condita nimis esse infesta, eaque propterea, licet in legibus Imperii expressis non prohibita, tamen illis ex analogia juris publici iusta atque indubitata plane adversari.

§. XX.

Invaliditate pacti electionis fori ex analogia legum Imperii, ut opinor, sufficienter demonstrata, inquirendum est, quomodo de hac materia sentiant summa Imperii iudicia. Camera imperialem, quod sciam, eam nusquam invenimus decidisse, Senatum vero aulicum sententiam ea de re interdum declarasse, quos casus brevibus hic allegare liceat. Quanquam in pactis Ducem Megapolitanum inter et civitatem Rostochiensem, uti dictum, initis Camera imperialis tanquam forum ordinarium electa, indeque causae inter eosdem controversae coram illa plurimum sunt ventilatae; ista tamen observantia dici non potest tam generalis, ut exceptiones reperiri nequeant. Sic enim non plures actiones solum a dicta civitate ad Senatum aulicum delatas, ibique mandata et processus esse decretos invenimus *m*); sed et ipse exceptionem fori per pactum in antecessum electi verbis improbavit expressis. Casus iste pro seopo nostro memoratu quam maxime dignus occurrebat anno 1766, cum ab aliqua Ducis dispositione magistratus Rostochienensis ad Camera imperialem, centumvirorum vero collegium ad Senatum Imperii aulicum appellaverat et uterque in iudicio a se electo appellationem introduxe-

m) ill. PÜTTER Rechtsfälle B. II. T. I. §. 10-18. 55. 57.

rat. Adversus istam in Senatu aulico a centumviris introductam appellationem a parte Serenissimi ducis exceptio fori declinatoria opponatur, dum contendebat, partim isthanc causam in Camera imperiali jam ab anno 1764 pendentem, partim *omnes controversias Rostochiensis virtute antiquorum pactorum solummodo ad dictam Camera esse deferendas*. Ast nihilominus d. 28. Jul. 1766. plenarii appellationis processus „mit Verwerfung derer vom Herzoge puncto fori gemachten unstatthastigen Einwendungen“ a Senatu aulico decreti nec non cum mandato attentatorum revocatorio insinuati sunt; in Camera vero imperiali pars appellata adversus collegium centumvirorum mandatum de non dividendo continentiam causae rogatum obtinere non potuit *n*). Quae cum ita sint, ex facto Senatus aulici pro mea sententia maxime colligendum videtur, quod ipse pactum super electione fori neutiquam agnoscat, et non habita exceptionis fori declinatoriae ex eo formatae ratione illi Imperii iudicio, ad quod causa sit delata, facultatem illam decidendi competere arbitretur. At Camera imperialis quoque invaliditatem ejusmodi pacti tacite agnovisse videtur, quoniam dictum mandatum decernere negavit, *cum partibus illicita restare cupientibus suaque jurisdictione in ista causa fundata, procul dubio ipsi competat facultas decernendi mandata de non dividendo continentiam causae*. In illa vero controversia, postquam secundum conclusum Visitationis Camera imperialis istud mandatum de non dividendo connexitatem causae, nec trahendo litem in Camera imperiali coeptam ad aliud forum decreverat, Senatus aulicus ita judicavit: „Wird nunmehr nach eingekommen exceptionibus mit Aufhebung des unterm 28. Jul. 1766 erlassenen, und sohin weiter erfolgten conclusorum diese Appellations - Sache von hier ab, und *ex identitate et connexitate causae an das Kayserliche bereits anno 1763. praeventirte Cammergerichtliche forum*, hiermit verwiesen.“ Quae quidem sublatio solummodo *ex identitate et connexitate causae* nec non *praeventione* facta sententiae nostrae minime repugnat, cum per illam pactum electionis fori haud agnosciatur aliasque ab initio Senatus aulicus appellationis processus decernere non debuisset; quo facto iudicia Imperii per pacta electionis fori non obstringi declaraverat.

D 3

§. XXI.

n) IDEM l. cit. §. 55. 56.

Cum ob arrestum a Duce tribus consulibus et duobus senatoribus Rostochiensibus impositum *actio a Senatu civitatis et centumviris in iudicio Senatus aulici institueretur*; ab ipso 9 Mart. 1715. mandatum S. C. de relaxando arresto et non mutando regimine civitatis Rostochiensis decretum est hisce verbis: "— Gebieten Wir Dero Liebden — das Sie — alle in puncto regiminis unternommne Veraenderung und so fern Klaegere zu Annehmung einer ihrer uralten Verfassung praecjudicirlichen Regimentsform allschon gezwungen worden waeren, diese und solches alles wieder annullire, cassire und aufhebe, mithin auch diesfalls alles in vorigen Stand als es vor obeingeklagten Attentaten gewesen, wieder herstelle, richte und restituire, inskünftige auch sich allerley Arrestir- Bekümmer- und Bedrückung, dann auch aller Veraenderung in der wohlhergebrachten Regimentsform gaenzlich enthalte, äussere und ledig gehe, und so fern Dero Liebden sie, Klaegere Anspruchs zu entlassen nicht gemeynet, solches *gehörigen Orts* an- und ausführe, und sich am ordentlichen Weg Rechtens ersättigen und begnügen lassen solle." Ex hocce mandato nihil aliud consequitur, quam quod Senatus Imperii aulicus praescribendo Duci, quidquid ab eo fieri vellet, scilicet ne formam regiminis civitatis transmutet, nullam pactorum inter ipsum et civitatem Rostochiensis quoad electionem fori rationem habuerit, *cum alias, se ipso non judicante, implorantes ad Cameram imperialem tanquam forum in antecessum electum adeoque praeventum statim remittere debuisset.* Contrariam vero hic statuit ill. PÜTTER o) ex verbis "*gehörigen Orts*" quibus iudicium Senatus aulici ipsum intellexisse Cameram imperialem, ideoque electione fori pactitia agnita Ducem ad eam tanquam forum electum ablegasse iudicat, quod vero ob rationem modo citatam statuendum non est. Quod autem ad ista verba, in illis jacere sensum, quem Vir illustris ipsis supponit, me persuasum haud possum habere; sed ea *ambo Imperii archidicasteria* significare cuilibet patere credo. Id non ex generalitate solum verborum, cum "*der gehörige Ort*" pro Duce contra civitatem, rejecta fori electione pactitia, sint *duo* suprema Imperii judi-

o) l. cit. §. 16. p. 227.

judicia, sed et ob frequentem istius formulae, quae saepissime in suis mandatis et decretis invenitur, usum sane colligi potest. Sic e. g. neminem fore, qui nesciat, credo, litem possessorio deciso remitti isthac formula ad petitorium, indeque verbis "*gehörigen Orts*" actori reservari facultatem jus suum persequendi, uti lubet, *vel* in Camera imperiali *vel* in Senatu aulico. Hinc ista verba electionis fori pactitiae agnitionem et approbationem indicare nequeunt; sed potius allegata summi Imperii tribunalis praejudicia eam plane esse invalidam optime ostendunt.

CAP. III.

Successor in principatu ad pactum super fori electione ab antecessore conditum servandum obligari nequit.

§. XXII.

Postquam igitur ex adductis argumentis electionem fori pactitiam non in exclusionem modo atque restrictionem Imperii jurisdictionis vergere, sed analogiae etiam legum Imperii, nec non dispositioni supremorum tribunalium expressae adversari ex abundantia ostendimus; nunc videndum erit, utrum ex tali electionis fori pacto in perpetuum ab antecessore inito successor in principatu possit obligari, ita ut semper forum electum in quacunq[ue] controversia cum contrahente orta adire coactus sit. Et hic, successorem ex ejusmodi conventionne nequitiam teneri arbitror, si vel maxime finxeris omnia argumenta supra allata cessare; quod quidem brevibus mihi pertractandum est. Si de hac materia colligere velis doctorum juris civilis et gentium sententias, videbis fere omnes uno ore affirmare pacta publica omnia non solum a conficientibus, sed etiam a successoribus esse in sempiternum servanda. Non obstante tamen tot tantorumque virorum autoritate minime assertum illud pro axiomate habere possum, sed potius varia eaque gravissima argumenta ipsum per iustas limitationes restringere suadent. Secundum enim distinctionem supra expositam omnia, quae realia nominantur, pacta quivis populus ac omnis regiminis successor incorrupte facta tectaue adimplere tenetur; in tantum vero realia ac dura-

tura

tura dici possunt, in quantum circumstantiae, sub quibus gentes praestanda quaedam vicissim promiserunt, eadem remanent. Eam ob causam quoque pacta personalia seu promissiva ob utriusque contrahentium interesse contracta semper sub hac clausula generali, rebus sic stantibus, ineuntur, et utrique genti semper relinquitur libertas dijudicandi, quamdiu ea sine reipublicae incommodo servare expediat, ideoque ab iis eveniente tali mutatione salutis publicae contraria recedi licet. Hinc multo magis successori talis licentia competit. Nam quamvis omnibus iis, quae vi potestatis supremae a populo delatae ob salutem publicam summi imperantes peragunt, ipse populus consentire censeatur, atque omnia quae isti ob civium utilitatem alteri genti praestare promittunt, cives observare teneantur; tamen haec summa potestas nupiam ultra vitam cujusque imperantis extenditur, sed quaelibet gens successori eandem potestatem omnia, quae ipsimet regno salutaria existimat, patrandi credit, eandemque judicandi licentiam, quid saluti reipublicae conveniat, permittit. Hinc nulla obligatio, ea, quae ab antecessore consentanea visa sunt facienda, adimplere ipsum successorem adstringit, nisi id quoque reipublicae expedire ipse arbitretur. Hinc exceptis iis, quae constitutionibus regni praefinita sunt, omnia successoris arbitrio relinquuntur, omniaque pacta promissiva sola ineuntis stant fide. Ex hisce generalioribus pacti personalis observationibus et notione electionis fori pactitiae nemini latere potest, eam quoque ad pacta personalia esse referenda, cum ex ista nulla ratione vel reipublicae vel successoribus commodum descendere queat, ideoque sola principis paciscentis persona obligetur. Et si quoque tale pactum successoris expedire videtur, contrarium vero ex post contingit, nullo unquam modo per illud successor obligatus dici potest, sed semper ipsi facultas recedendi, uti lubet, relicta manet.

§. XXIII.

Priusquam vero ex jure gentium pluribus ostendam pactum super electione fori in perpetuum contractum a successore non esse servandum; ex jure communi argumenta quaedam eum ex tali pacto obligari non posse illustrantia asserre liceat. Exstat regula in jure com-

mu-

muni p) fundata, quod beneficio pro se introducto quisque renunciare, id est, juri suo se non usurum declarare possit, quae, cum electio fori inter summa Imperii judicia in beneficium actoris generatim sit introducta, hoc loco applicari posse videtur, ita ut ipsius arbitrio relinqui oporteat, utrum beneficio suo uti, an eidem renunciare ac proinde de electione fori in perpetuum ita pacisci velit, ne unquam litem adversus alterum contrahentium motam proferat ad forum exclusum. Tantum abest, ut veritatem illius regulae abnuam, ut potius, quatenus de personis renunciantibus sermo est, eas electioni fori sibi competenti renunciare omnibusque in litibus inter sese obviis alterutrum Imperii judiciorum exclusive adire posse, prorsus concedo, idque ipsemet supra defendi. Quomodo cumque vero fiat electionis fori renunciatio, ita tamen semper interpretanda, ne laedat jus tertii; siquidem duntaxat jura ipsius renunciantis concernit. Quod si ergo electio fori in jure communi fundata omnibus et singulis partibus litigantibus competit, nec beneficium modo in unius alteriusve commodum introductum est dicendum; successoribus aequali ratione jure communi gaudentibus jus ex ea quaesitum salvum persistit, etiam si antecessor eidem renunciaverit. Nemini enim beneficio pro se et alio introducto renunciare licet q); et cum jus eligendi forum in omni casu actoris esse constet, huic favori jurique omnibus aequali, nemo renunciare potest in praerjudicium alterius. Certa enim et firma fiat regula, quod omnis renunciatio sit personalis nec personam renunciantis egredi possit r), ideoque simulac in quoddam alterius detrimentum vergat, nullo valeat modo. Quam ob rem antecessorem quidem beneficio communi pro se, sed nunquam pro successore valide renunciare posse facile liquet. Quod praesertim in hacce materia statuendum est, cum electio fori inter summa Imperii tribunalia sit beneficium pro omnibus et singulis Germaniae principibus vices actoris tenentibus introductum, quod ipsis per renunciationem antecessorum eorumque pacta super electione fori

p) L. 29. C. de pactis.

q) GAIL in observ. cam. T. I. obs. 40. MYNSINGER sing. observ. cam. cent. V. obs. 63. §. 10.

r) CARPZOV definit. for. P. II. c. 35. d. II. nro. 3.

in perpetuum inita adimi nequit. Non solum enim per ejusmodi pacta singulorum juri communi liberam fori electionem disponenti derogari, sed jus successorum ex jure communi quaesitum iisque nunquam adimendum tolli nemini non debet constare. Praeterea juris est expediti, quod conventio inter alios aliis neque noceat neque prosit; nam pacta paciscentium personas non egrediuntur. Ex quibus omnibus antecessoris, quam in suum ipsius commodum confecerat, conventionem super electione fori personam paciscentis solummodo obligare, nec successorem jure suo aequa lance per jus commune, et haud per beneficium antecessorum quaesitum privare posse liquet, ita ut si antecessor per ejusmodi pactum jus quoque successorum suorum restricturus, electioni fori inter suprema Imperii tribunalia in perpetuum renunciasset, illud modo ratione sui ipsius pleno gauderet effectu, verum quoad successores suos non paciscentes plane existat invalidum nullaque ratione obligatorium ϵ).

§. XXIV.

Consideratis haecenus adductis sedula cum attentione quilibet nullo partium studio inductus pactum super electione fori initum semper esse personale, ipsique renunciantem ex renunciationis indole successorem per ejusmodi pactum obligare haud posse inficias non ibit, sed potius in controversiis cum altero paciscente disceptandis successori liberum fori eligendi variandive arbitrium competere profitebitur. Quod quidem ex principiis juris gentium liceat nonnullis confirmare ita, ut ex iis quoque pactum super electione fori ad personalia esse referendum, ideoque intuitu successorum omni carere validitate appareat. Jam initio hujus capituli successorem ad pacta antecessoris promissiva sive personalia, quae modo ob utriusque contrahentium interesse sunt contracta, servanda obligari haud posse, eaque semper sub clausula generali, rebus sic stantibus confici ostendi. Si in posterum illud interesse cessat, absonum foret successori prohibere ab eodem pacto recedere, aliudque

*) Cap. 12. X. de foro competentis.

*) L. 156. §. 2. D. de R. I. "Non aequum est, cum quis in alienius locum successerit, ut ei noceat hoc, quod adversus eum nocuit, in cuius locum successit."

que suo ipsius commodo ac opportunitati temporis magis conveniens inire. Cum vero quoddam pactum requisitis realis non gaudeat conventionis, cum illius utilitas duntaxat in speciali casu locum habere, neque certissime eadem pro quocunque successore in perpetuum esse possit; semper illud sub clausula, rebus sic stantibus conditum intelligi et pro lubitu revocabile esse debet. Si itaque electio fori pactitia inter summa Imperii tribunalia perpetuum atque constans commodum, quod pro mea sententia prorsus negandum, statibus S. R. I. largiri nequit, si porro quilibet populus successori eandem, qua gavifus est antecessor, potestatem omnia, quae ipsemet salutaria existimat, patrandi committit; si tandem illa, ut supra ostendi, liberum in quocunque singulari casu omnium partium jus aestimari debet; nulla exstare opinor dubia, quin pactum de electione fori in perpetuum conditum nihilominus sit personale ideoque successorem invitum nulla ex parte obligare possit, sed potius in ipsius arbitrio positum sit, quodnam forum in lite sua cum altero pacifcente eligere velit, num Imperii tribunal ab antecessore electum, an alterum in perpetuum ab eodem exclusum.

§. XXV.

Conventioni antecessoris aliusque principis ob utriusque modo interesse inita successorem stare neutiquam oportere ex prioribus constat; at imperantes ipsi ut opinor, in ejusmodi conventis illud a successoribus non postulant. Optime enim norunt, obedientiam populi in iis, quae ipsis placent, cum morte jubentis cessare, neque successorem ad ea, quae cum exteris in futurum patrandi statuerunt, adigi posse, quod naturale principum testimonium ex pactis et foederibus gentium earumque imperantibus desumptis comprobare necessarium mihi videtur, indeque antecessorem per pactum super electione fori parem habens rationem noluisse successorem obligare apparebit. Consideres modo pacta foederaque gentium ob utriusque utilitatem inita, evolvas scripta nationum de conventionibus commercii, auxilii aliarumque omnium rerum, in archivis asservata, et clare patebit ex ipsa talium pactorum propria indole successori omnino liberam esse facultatem haec continuandi aut ab iis recedendi. In medio aevo quidem, ubi principes, quidquid ipsis in mentem subijt, omnia se pro arbitrio generali lege

perpetuo valitura sancire posse existimabant, ibi saniora juris naturalis et gentium principia ex eorum conventis non sunt eruenda. Sic hac de re adhuc. A. 1527. Henricus VIII. Angliae Rex, ut ex foedere cum Gallia patet, sensit *u)*, cum "ad removendam omnem ambiguitatem „materiam, quae de auctoritate contrahentium oriatur, cum princeps „in successorem non habeat jus aut potestatem, neque susceptae regiae „dignitati solus suis pactis praedictum asserere possit" huic difficultati subvenire arbitratus sit, stipulando "quod uterque pro sua parte curet, „ut magnates et nobiles regnorum suorum domini spirituales et tempo- „rales, nec non civitates praecipuae firmissime sese et successores suos „perpetuis temporibus futuris ad implendam hanc confoederationem „obligent". Docuit tamen eventus, non obstante hac cautela, illam sanctionem brevi post irritam esse factam. Sed, populis saniora de facultatibus humani generis principia nactis, jam anno 1541. in foedere *v)* inter Franciscum I. Galliae et Christiannum III. Daniae Reges conventum est: "Quoniam inter mortales nihil perpetuo durare potest... „satis abundeque utriusque Regis oratoribus sufficere visum est, si eam so- „cietatem, quam cupiunt inter eos esse perpetuam, ad vitam utriusque „Principum sanctissimo foedere... constabilire possint."

§. XXVI.

Quo factum est, ut postea principes in foederibus incundis naturae convenientius agere coeperint. Nam talia foedera promissiva communiter indefinite inierunt, atque facultatem revocationis eventiente necessitate jam tacite in ipsis foederum articulis recognoverunt. Sic Carolus II. Angliae Rex cum Carolo IX. Sueviae Rege anno 1661. perpetuum foederis et amicitiae tractatum ferit *w)* ac in articulo 14to stipulatio inita est, "Si contigerit *durante hoc foedere* quinquam e populo aliquid contra hoc foedus moliri... fiat satisfactio." Eadem clausula usae sunt confoederatae Belgii Civitates et Rex Portugalliae 1642. *x)*, sicut et alii plures usque ad nostra tempora indefinite con-

u) LEONHARD recueil des Traités T. II. p. 291.

v) IDEM l. cit. p. 421.

w) SCHMAUSS corp. jur. gent. acad. p. 759.

x) IDEM l. cit. p. 529.

traxerunt. Nonne hic clare patet, gentes tacite hanc a foedere recedendi libertatem admisisse? alias enim clausula *durante hoc foedere* plane inutilis fuisset. Forsan tamen quis mihi objicere posset, in istis allegatis foederibus non cautum fuisse, ut etiam in paciscentium posteris valitura sint atque ex hoc capite recedendi a foedere facultatem licitam fuisse. Ast saepe in formulis conventionum certa quaedam verba usu recepta occurrunt, quae non semper ex mente contrahentium, sed tantum ex observantia quasi formularia a conscientibus inseruntur, id eoque non mirum, si quoque interdum conventionem in perpetuum in vitam esse vel alia ejusmodi invenimus. Porro praeterea recentiori aevō probe distinxerunt paciscentes inter ea, quae jam jure naturae absolute vel socialia, eaque quae ex specialibus conventis debentur. Sic jam anno 1651. naturalem hanc distinctionem faciendam esse senserunt Carolus Emanuel Sabaudiae, et sex Helvetiae Cantones y). Nam quamvis se uti initio fertur, *perpetuo foedere* junxerant, tamen circa finem expressis verbis quoad specialia foederis conventa additur „debet ista confederatio durare *per totam vitam Regiae Celsitudinis* . . . , et praeterea *adhuc quatuor annis post ejus mortem*.” Quae quidem omnia non ab optimis politicis solum agnita, sed et ab omnibus Europae gentibus adoptata sunt; taliaque foedera, mutato imperante semper indigent renovatione. Cui opinioni defensionē proxime accedit RICHARDUS SOUCHAEUS z) qui omnia talia foedera magis temporalia existimanda, morteque alterutrius partium expirare contendit. Ex his, omiſſis aliis exemplis, evidenter constat, quod omnia pacta promissiva vel personalia, nisi ex mero cujusque novi regni possessoris arbitrio redintegrentur, plane dissolvantur.

§. XXVII.

Quoad proposita nullum inter Reges et liberas civitates faciendum esse credo: Non enim video, cur republicae deterioris conditio-

y) IDEM l. cit. p. 637.

z) in *jure feicali* p. 215. „Henrico defuncto, cum Rex Galliae Luxemburgum invaderet, Imperator ab Eduardo, ex eo foedere copias deposcit, quibus praestandis cum rex ex aliis nonnullis actionibus liber haberetur, *paris visum est, quod foedus cum persona paciscentis extinguatur.*”

ditionis esse debeant, et cur illae, statu rerum mutato, obligationibus ob utilitatem quondam susceptis et per eventum odiosis factis, nihilominus tamen stare teneantur. Quoniam vero quidam ex erronea opinione omnia rerumpublicarum pacta esse realia, ideoque in perpetuum iacta autumant; praesertim ille usus tempus adjicendi, si foederum collectiones inspicias, a rebuspublicis ortum duxisse videtur, ne ipsis ex cujuscunque generis foedere perpetua injungatur obligatio. Sic Belgii 1640. cum Regina Sueciae Christina primo in 15. postea in 40. annos foedus commercii inierunt *a*). Quibus fere elapsis 1679. cum Carolo XI. in 24. annos restauraverunt et sic porro. Et quamvis interdum ipsae respublicae in perpetuum sese ex incuria saeculi et contrahentium in tali foedere, devinxissent, semper tamen obligationem foederis ad paciscentis personam eas adstringere contenderunt, jureque omnem conventionem licet perpetuo cum rege quodam initam, semper rege mutato, extinctam esse affirmarunt. Sic senserunt inter alios Helvetii, qui quamvis perpetuo foedere cum praecedentibus Galliae regibus essent juncti, tamen Henrico III. mortuo, se hoc non amplius adstrictos esse, teste THUANO *b*) professi sunt. "Causantes Duces (cum Sancius regis legatus eos, ut in castris manerent, per foederis religionem obtestatus esset) se nulla a civitatibus suis mandata habere, et ea, quae haberent *regis morte exspirasse*, hinc ad eas (civitates) ante omnia referendum esse censebant." Has objectiones refutare non ausus est Henricus IV, sed nova negotiatione ea de re habita, hoc *perpetuum* sic dictum foedus cum Helvetiis *renovavit*. Ast abunde ex ipso gentium totius Europae assensu, probatum esse assertum: in omni foedere promissivo, in quo futurae praestations in utriusque utilitatem promittuntur, in genere et non obstantibus adjectis perpetuae durationis verbis, terminos praescribit sola utilitas, quae exinde redundat, et cujus aestimatio successoris arbitrio relinquitur *c*).

§. XXVIII.

- a*) SCHMAUSS l. cit. p. 515 et 549.
b) in historiar. Lib. 97. c. 3. p. 793.
c) P. I. NEXRON de obligatione successoris ex foedere antecessoris. S. 2. cap. 2.

§. XXVIII.

Quibus omnibus dictis nulla secundum jus gentium dubia admittentibus, ex abundanti, ut opinor, confirmatum est, pacta sic dicta promissiva seu personalia personas non excedere paciscentes, nec ullo quocumque modo successoris restringere facultatem ab illis recedendi. Cum vero cuncta ea, quae a populis Europae generatim perhibentur, haud injuria ad Status S. R. I., qui procul dubio in negotiis inter sese invicem vel cum exteris regnis tractandis ex principiis juris gentium Europaeorum sunt dijudicandi *d)*, applicari possint; neminem quidem negare posse credo, omnia quae haecenus de facultate successoris recedendi a conventionibus antecessoris disserui, quoque dicenda de quolibet statu Imperii, nec excludendas esse civitates liberas imperiales. Considerantur enim istae ut republicae Germaniae speciales, quibus eadem jura ac omnibus Imperii statibus competunt. Sin igitur pactum super electione fori ininitum, quod ex adductis cuilibet liquere oportet, promissivum, seu quod idem est, personale appellandum; nulli ex mea sententia dubio est obnoxium, quod illud inter quoscumque status confectum solummodo obliget paciscentes, nec ad successores principum vel civitatum Imperii magistratum transeat. Quoad posteriores potius accipiendum puto, ipsarum obligationem ex tali pacto cum morte principis compaciscentis extingui, vel si ipsae cum alia civitate Imperii pactae essent, ad conventionis extinctionem aetatem hominis requiri consuetam. Successores enim in officio magistratus deterioris conditionis esse non oportet, quam successores in principatu, quoniam contraria substituta sententia pacti rerumpublicarum perpetua, immo aeterna forent, quo disturbanceiones maximaque incommoda orirentur, nec non ratione earum distinctio pactorum in realia et personalia legibus agnita vana irritaque foret. Quibus omnibus propterea circumspicis ex ratione in hoc quoque capite exposita sole clarius elucescere audeo sperare, electionis fori inter Imperii archidicasteria conventionem in perpetuum initam nullatenus valere nec successores paciscentium ad illam servandam adigi posse.

CAP.

d) ill. PÜTTER inst. jur. publ. §. 116. GRELLMANN Staatskunde von Teutschland im Grundriss. Th. I, §. 186.

CAP. VI.

Quod tale electionis fori pactum analogiae juris haud conveniat, demonstratur.

§. XXIX.

Quamquam circa quaestionem disputatam nemini ullum adhuc exstare dubium me quidem persuasissimum habeo ac contra sententiam prolatam argumenta in contrarium afferri posse non censeo; tamen ad eam firmandam nonnullas rationes ex analogia juris desumptas hoc loco recensere supervacaneum non erit, ex quibus profluet, etiam ex comparatione cum alio casu simili legibus aut observantia definito electionem fori pactitiam omni carere effectu. Quae quidem deductio ex comparatione omnino hic aliquid ponderis habere debet, cum analogiae etiam in jure publico locus sit; praesertim cum in hac materia legibus expressis plane sumus destituti. Optima, quae huc referre possum, exempla descendunt ex pactis de non deferendis appellationibus ad suprema Imperii tribunalia initis et ex conventionalibus austraeis eadem clausula munitis. Talia enim pacta in exclusionem et restrictionem jurisdictionis Imperii tendunt, ideoque merito improbantur, uti non solum ex principiis juris publici Germanici, sed et expressis legibus desuper latis constat. Cum autem pacta electionis fori eandem cum istis habeant rationem, dum non nisi ad manus judiciorum Imperii ligandas in cognitione litium statuum tendunt; ex mea sententia applicationem ab uno ad alterum haud inidoneo fieri, sed potius juris publici analogiae maxime convenire est autumandum.

§. XXX.

Primo saepenumero factum esse novimus, ut status Imperii cum subditis aliisque confecerint pacta appellationis prohibitoria i. e. pacta quibus inter se convenerint, ne unquam appellationem ad summa Imperii tribunalia in causis sese concernentibus deferre, sed potius sententias in judiciis territorialibus latis stare vellent. Ea vero pacta non legibus solum Imperii expressis plane adversantur, quae in omnibus causis

causis appellationem partibus relinqui volunt e), sed et juri superioris quaesito praecipue, ideoque invalida nominari possunt. Cum autem Caesari legibus Imperii nil contrarii disponere liceat; ea pacta etiam ejus confirmatione munita omni tamen effectu juris carere, nec quemquam ad ejusmodi pacta appellationis prohibitoria provocare posse liquet f). Argumento, quod illa in tertii detrimentum vergant, pacificantes quidem opponunt, recursum ad summa Imperii tribunalia esse beneficium juris, jam vero quemlibet favori pro se introducto posse renunciare. At e contrario pro Caesare ea certat ratio, quod hic non solummodo agatur de beneficio partibus indulto; sed et de restrictione jurisdictionis judiciorum Imperii in illius nomine jus dicitur; ideoque talia pacta eam restringentia plane sint invalida. Speciem eorum hic constituunt auftraegae conventionales saepe clausulam appellationis prohibitoriam constituentes, quam tamen, ut infra ostendimus, summa Imperii tribunalia non agnoscunt, licet appellationi in singulis casibus renunciare permissum esse nemo negare possit. Experientia quoque docet, facile quidem illa pacta iniri; sed si controversiae vere oriuntur, reum auftraegarum conventionalium esse inmemorem, mox quod celerius auxilium a summis tribunalibus sperat, mox quod litem adhuc praeferre studet g). Obstar mihi forte videtur analogia auftraegarum conventionalium, quibus a partibus iudices constituuntur conventionales posthabitis iudicibus legalibus. At primo illos modo efficere primam instantiam, ideoque via ad suprema tribunalia semper aperta, Imperii jurisdictioni non inferri praecipue constat. Et tunc semper ipsi accedere debet consensus Imperatoris, quamquam inter Doctores quaestio in utramque partem agitata occurrit an nimirum etiam illius consensus ad auftraegas conventionales sit necessarius. Plurimi rectius affirmant h) quod citra fraudem legis fieri id nequeat, et absque approbatione Imperatoris non permissum sit, primam

e) Ord. cam. P. II. Tit. 6. §. 1. et Tit. 28. §. 1.

f) MOSER teutsches Staatsrecht Th. 23. p. 309. SENKENBERG flores sparsi ad jus Auftraeg. §. 32.

g) MOSER l. cit. p. 312.

h) TEXTOR dissert. ad R. I. N. 3. th. 19. SCHILTER instit. jur. publ. T. I. Lib. 4. T. I. §. fin.

mam instantiam ad auftraegas conventionales nullibi confirmatos deferre, cum praefertim etiam R. I. N. §. 116. expresse disponat. — und „mit Concession der Privilegien erster Instanz, oder sonderbaren Aus- „traegen auf diejenige, welche dieselbe bishero nicht gehabt, oder her- „gebracht, furters an Uns halten.“ Firmum igitur ratumque est, quod in specie pacta ista ganerbica nobilitatis immediatae, in quibus Auftraegae conventionales constituuntur, omnino confirmatione caesarea indigeant *i*). Ast si ab ipsis Ganerbiis pactum appellationis prohibitorium sit in initum, non pauci sentiunt, tale pactum vim habere, quod quis favori pro se introducto renunciare possit, ideoque a sententia auftraegali ad summa Imperii judicia locus non sit appellationi. Sic invenimus in pactis Boineburgicis id dispositum, „es solle bey dem Spruch der Er- „kohnen lediglich sein Bewenden haben“ cui consona plane sunt pacta Tannensia, unde non parum verisimile sit, contra sententiam auftraegalem appellationi locum non esse, maxime cum Ganerbii illa pacta juramento firmarunt, insuperque confirmatio Imperatoris accesserit. Sed videamus, quamnam sententiam Imperii judicia isto in casu foveant.

§. XXXI.

Nam cum inter Ganerbios von der Tann hac quaestione, utrum nimirum a sententia auftraegali ad Imperii judicia appellatio detur, in utramque partem disceptata, tandem post adductas ab altera parte, negativam sustinente, multas rationes ad impediendum recursum a Dominis tutoribus Tannensibus delatum esset desuper gravamen ad Consilium aulicum; hoc ipsum d. 30 Jan. 1724 id decisum tulit *k*) — es „ist aber des dieses judicium auftraegale (sc. conventionale) betreffen- „den tertii gravaminis halber Ihro Kayf. Majestaet Meynung, das jed- „wedem durch der Auftraegen gerichtlichen Auspruch sich beschwert „befindenden Theile die in den gemeinen Rechten sowohl, als Reichs- „constitutionen versehenen remedia juris zu gebrauchen und an Ihro „Kayf. Majestaet den allerunterthaenigsten Recurs in denen dazu quali- „ficirten Faellen zu nehmen, ohne alle Einschraenkung frey und aller- „dings vorbehalten seyn solle.“ Similiter plane pronunciatum fuit A.

1719

i) ESTOR kleine Schriften St. 8. nro. 2.*k*) Merkwürdige R. H. Reconclusa P. II, c. 303.

1719 d. 17 Maji in causa Rechberg contra Rechberg 1) . . . "in Erwae-
 „gung, das demselben (sc. Ernst von Rechberg) keineswegs gebühren
 „wolle, zum *Præjudiz der Kayserlichen allerhöchsten Jurisdiction* den
 „recursum an die höchsten Reichsgerichte zu verbieten." Pariter di-
 „ctum in causa comitum Imperii Friedbergae et Trauchbergae, in pun-
 „cto primogeniturae, (testante desuper concluso m) d. 15 Dec. 1724. ubi
 „verba: "Ihro Kayf. Majestaet haben . . . die errichtete Primogenitur je-
 „doch salvo eujuscunq[ue] jure und mit dem Maas allergnaedigst confir-
 „mirt, das der in dem errichteten pacto super primogenitura articulo
 „decimo eingeriktete passus, wofelbsten die Beylegung derer hinkünftig
 „in familia hervorgehenden Irrungen und Mishelligkeiten auf decisio[n]
 „gewisser Agnaten und andern Ausspruch *unabweichlich* gebunden wird,
 „ausgelassen, sondern der recursus befage derer heilsamen Reichsazun-
 „gen an die höchsten Reichsgerichte offen gehalten werden solle."
 Quibus ex dictis, Imperatorem pactis appellationis prohibitoriis ob restric-
 tionem jurisdictioni Imperii inde inferendam confirmationem non praere-
 bere, summaque tribunalia rationem eorum nunquam habere, apparet.

§. XXXII.

Tametsi quidem omnia praecedentia solum ea concernunt pacta,
 quae in restrictionem Imperii jurisdictionis in genere tendunt, nec dire-
 cte de pactis electionis fori idem dici posse lubenter concedo; tamen ad
 haec applicanda esse ex regulis rectae analogiae cuilibet, ut opinor, li-
 quere debet, cum omnis jurisdictionis Imperii restrictio sit odiosa, pacta-
 que electionis fori eximiam istius restrictionis speciem constituere nemo
 negare possit. Nec dubitandum puto, quin summa Imperii tribunalia
 ista electionis fori pacta si talia super ea condere magis esset consuetum,
 ex eodem restrictionis jurisdictionis fundamento reprobarent, qua ra-
 tione simul evitaretur iste inter ipsa conflictus jurisdictionis invisus atque
 perniciosus, cui certissime per frequentiora istiusmodi pacta inigne ad-
 deretur augmentum. Forſan quibusdam in totum mihi assentientibus
 esse videtur exceptio a regula, si pacta electionis fori caesarea confir-
 matione essent munita, ut tunc gauderent validitate. At ex mea senten-
 tia

F 2

1) BURGERMEISTER in cod. diplom. T. II. p. III4.

m) MOSER teutſches Staatsrecht Th. 13. p. 328.

ria ne in isto quidem casu exceptio statuenda, cum confirmatio superioris non solum negotio stricto jure invalido tribuere non possit validitatem — non enim dat jura, sed ea, quae sunt, firmat — sed nec a Caesare quidem adversus leges Imperii et jus summorum tribunalium quaesitum quid disponi queat. Quin hisce omnibus etiam neglectis tamen a successore ejusmodi pactum non foret servandum, atque in illius praejudicium nec confirmatio Imperatoris vergere poterit. Sic omnia colligendo, quae hujus opusculi illustrationi et demonstrationi inservire possunt, jam abunde probatum esse puto assertum: omne pactum super electione fori inter summa Imperii tribunalia in perpetuum confectum laborare infirmitate atque nullitate, ita ut nec imperii archidicasteria in dijudicando illius rationem habere, nec successorem ipsi ab antecessore inito stare oporteat.

CAP. V.

Sententia in Camera imperiali d. 12. Maji h. a. publicata non obstat principiis hactenus defensis.

§. XXXIII.

Cum jamjam hucusque pervenissem, atque in eo esset, ut huic opusculo finem imponere haud dubitarem; mihi demum in conspectum venit ista sententia in Camera imperiali lata et d. 12. Maji h. a. publicata, quae primo quidem intuitu iis, quae in antecedentibus rectora magisque probabilia esse statui, prorsus obstare, pactumque super electione fori inter summa Imperii judicia in perpetuum inutum comprobare videtur. Quod vero ex illa sedula cum attentione perlustrata non pro mea solum opinione directe non pròdit, sed et ex circumstantiis, quae circa illam occurrunt, recte colligi non posse cuilibet facile intellectu erit. Quod ad animadvertendum, dictam sententiam illiusque occasionem enarrare, brevibusque modestum de ipsa ferre iudicium mihi liceat. Ex prioribus *n)* quilibet in recenti tenebit memoria transactionem illam inter Electorem Colonensem et Civitatem Imperii Colonensem, qua inter alia loco supra allegato convenit, ut omnes controversiae hinc inde inter eosdem obviae, ad decisionem Camerae

n) Vid. §. IX. dissertationis nostrae.

merae imperialis deferrentur. Quamvis autem tali modo electionem fori pactitiam inter summa Imperii tribunalia a transigentibus in perpetuum definitam esse, ex verbis adhibitis prodire videatur, ideoque Camera imperialis tanquam forum in antecessum electum, cognitione Senatus aulici in sempiternum exclusa, facultate cognoscendi et decidendi controversias inter transigentes occurrentes pro omni tempore gaudere debuisset; experientia tamen docuit, illos litigantes nulla habita pacti super electione fori initi ratione, mox Cameram imperialem, mox Senatum aulicum pro lubitu adiisse, eademque frequentiori variatione utrumque nullum illi electioni fori pactitiae inesse effectum existimasse. Cum vero dicta Civitas imperialis A. 1607. ratione stapulae sibi competentis citationem adversus quatuor Electores Rhenanos in Camera imperiali impetrasset; hi autem exceptiones Austraeagarum, interque alia quoque causam vectigalis exclusive ad Senatum aulicum pertinere opposuissent, ipsa, citatione relicta, ad hunc sese convertit per viam mandati, cui impetrato Elector Colonienfis rursus opposuit exceptionem fori ex adducta transactione, quam vero Senatus aulicus per paritoriam d. 30. Oct. 1717. verbis "*rejeçtis exceptionibus tam fori „declinatoriis*, quam aliis "*repudiavit*, quo facto tota requievit causa. Postquam nonnullos abhinc annos civitas trutinam publicam *vulgo Frachtwaage* condidit; Elector Colonienfis de hocce instituto questus est ex fundamento novi vectigalis in Camera imperiali et mandatum de demoliendo novum opus impetravit. Cui vero civitas illud institutum stapulae annexum arbitrata opponebat exceptionem litis in iudicio aulico praeventae. Quo facto Elector istam causam citationis puncto Stapulae in Camera imperiali ventilatam huic causae trutinam publicam concernenti adregistrari petiit, indeque litem prius in iudicio Camerae praeventam pronunciauit. Simul dictam tradidit transactionem, virtute cuius litem ad Senatum aulicum deferri neutiquam debuisse affirmavit. Connexitate vero illius causae per conclusum d. 7. Febr. h. a. a Senatu aulico rejecta; in causa stapulae a supremo Camerae imperialis tribunali subsequens lata est sententia:

Sententia Cam. d. 12. Maji 1792. publ. In Sachen Bürgermeister und Rath der Stadt Kölln wider die vier Rheinische Herrn Kurfürsten Citat: die Stappelgerechtigkei betr. Ist die durch Dr. Grefß, Rotberg und Hert unterm

17. Aug. vorigen, wie auch 29. Febr. und 23. April gegenwärtigen Jahrs extrajudicialiter übergebene Supplichen und Hauptexceptional-Handlungen samt Anlagen ad Acta zu registriren verordnet, darauf Dr. Tils sein der Remission halber befohlenes Begehren um so mehr abgeschlagen, als

1) dessen Principalen selbst die Klage über das Stappelrecht in seinem Umfang mittels ausgebrachter, insinuirter und reproducirter Ladung und übergebenen articulirten Libells im Jahr 1607. dahier anhängig gemacht,

2) der dagegen aus dem Reichsabschied von 1576. eingewandten exceptioni fori und behaupteten Verweisung der Sache zu Kaiserlicher Magestät und des Kurfürstlichen Collegii Erkenntnis und Entscheidung in den Replicis und der Beschluschrift ausführlich und aus erheblichen Gründen widerprochen, darüber zum Urtheil beschloßen, und um Verwerfung der declinatorischen Einrede und Einlassung auf die Klage ausdrücklich gebeten; die exceptio selbst aber

3) in dem gemeldten Reichsabschiede nicht gegründet gewesen, nachdem solcher von denen unter Partheyen streitigen — in Processform richterlich zu untersuchenden Zollfachen nicht redet, auch kein Beyspiel vorhanden, daß dergleichen hier anhängige Processse an das verlangte außerordentliche Gericht verwiesen worden; wohingegen

4) das Kaiserliche Kammergericht seine Gerichtbarkeit in Zoll- und Stapelfachen vor und nach dem R. A. von 1576. beständig ausgeübt und auf Suppliciren der Stadt Kölln gegen Kurkölln im Jahre 1588. Processse erkannt hat, auch hierbey seit dem um desto anabweichlicher verblieben ist, als

5) dessen in der Kammergerichtsordnung Th. 2. Tit. 17. festgesetzte allgemeine Jurisdiction und Th. 2. Tit. 35. verbotene Avocation und Suspension der bey ihm anhängigen Processse in Ansehung der Zollfachen, in keinem nachfolgenden Reichsgefez limitirt, sondern im R. A. von 1530. §. 92. und 93. als bekannt vorausgesetzt worden; daher denn

6) Bürgermeister und Rath nicht geziemet den freywillig von ihnen erwählten, in contradictorio vertheidigten und darüber zum Urtheil beschloßenen Gerichtsstand eigenmächtig und unerwartet des gebetenen Urtheils aufzugeben und die hier angefangne Streitsache an eine andre Stelle zu bringen, am wenigsten aber

7) nur einen der Herren Mitbeklagten aus dem von ihnen zur Begründung der Kaiserlichen Kammergerichtlichen Gerichtbarkeit, als Grundfaz aufgestellten consortio litis heraus zu ziehen und denselben mit Weglassung der drey andern Herrn Kurfürsten über den naemlichen hier rechtshaengigen Gegenstand bey einem andern Gerichte besonders zu belangen, hierdurch aber die so oft behauptete continentiam causae zu trennen, wo doch

8) kraft Vergleichs von 1672 alle und jede zwischen dem Herrn Kurfürsten zu Kölln und der Stadt Kölln entstehende Ansprüche, sie seyen in wirklicher Litispendenz oder nicht, bey dem Kayserl. Kammergericht ausgemacht werden sollen, *worin sie sich in verschiednen allhier anhaengigen Processen und besonders wegen des im Urtheil von 1749 zur weitem Kurfürstl. Köllnischen Handlung ausgesetzten Streits über die Hoheit und Jurisdiction auf dem Rhein bey Kölln, zur Begründung der Gerichtbarkeit, bezogen hat.*

AUS

Aus diesen und anderen Gründen wird daher Dr. Tils mit Verwerfung der von ihm eingewandten Exception litis alibi decisae zur Einbringung dessen, was er auf die Eingangs gedachte Supplik und Exceptionschriften replicando zu handeln vermeinet, Zeit dreyer Monate pro term. et prorog. v. A. w. angefezt, und derselbe in dieser oder nächster Audienz statt des verstorbenen Lt. Schik einen andern substitutum zu ernennen angewiesen.

Endlich werden beider Theile Anwaelde sich aller unnöthigen hizigen und merita causae betreffenden Rezeffe bey sonst zu befahren habenden schärferen Vorsehung künftig zu enthalten hiermit ernstlich erinnert.

§. XXXIV.

Brevibus, prout pro scopo nostro fieri potuit, hisce, quae ad istam sententiam praebuerunt causam, praemissis; nunc ad illius potissimum §phi 8. explicationem transeundum et videndum est, utrum per illam electio fori pactitia pro valida sit agnita ideoque Camera imperialis recedat a principiis in hocce opusculo defensis, an potius, re attente considerata, ista decisio haud adversetur sententiae nostrae in antecedentibus prolatae. Quod vero non ex verbis solum, sed et ex sensu et ratione illius decisionis non pateat; quod ipsa electionis fori pactitiae validitatem minime agnoscat, audeo defendere, ideoque paucis veritatem mei asserti ejusque rationes asserre necessarium est. Primo enim ista sententia specialem continet casum, in quo civitas ad transactionem quidem remittitur, ita tamen, ut ex verbis adhibitis nullo colligi possit modo; quod Camerae judicium per illud pronunciatum ratio ne electionis fori agnoscere velit istam transactionem, nedum eo omnia super electione fori pacta in perpetuum inita approbaret. Si forsitan hocce in casu exceptio a regula jurisdictionis Imperii tribunalium concurrentiae statui videatur; id tamen neque ex verbis, neque ex ratione illius decisionis colligi potest, sed potius ipsa debita attentione perustrata, Camera ex aequissima juris communis norma ita dijudicasse, nulla habita ejusmodi pacti electionis fori validitatis ratione, constat. Civitas Colonienensis enim saepius uti ex verbis: *“worin sie sich in verschiedenen allhier anhängigen Processen... zur Begründung der Gerichtsbarkeit bezogen hat”* liquet, ad ipsam transactionem provocavit, ex eaque exceptionem fori declinatoriam Electori Senatui aulicum adversus civitatem imploranti opposuit. Quod vero in controversia supra recensita exceptiones adversus transactionem facere con-

tur; non solum summae aequitati, sed et praecepto juris communis: quod quisque juris in alterum statuerit, ut ipse eodem jure utatur o) omnino contrariatur. Aequissima enim illa est ratio, quam Praetor loco allegato subjungit edicto suo, sc. quod ipse quis in alterius persona aequum credidisset, id in ipsius quoque persona valere patiatur; quae hodie quoque in judiciis observatur. Enimvero cum civitas illud pactum electionis fori pro se adductum validum sit arbitrata, idem pro Electore esse statuendum, neque illius ratione dictam transactionem improbare civitati licuisse, nulli dubio puto obnoxium. Ex hocce fundamento Cameram ita judicasse maxime mihi verisimile est, quod iniquum fuisset, si civitati facultas pactum istud pluribus in casibus pro se suoque commodo allegandi relicta, Electori aequali ex ipso jure gaudenti tanquam alteri paciscenti denegari voluisset. Quodsi ergo Camerae imperialis iudicium illud pactum super electione fori initum comprobare nollet; tamen id in hocce speciali casu agnoscere, passumque supra adductum pro optima decidendi ratione in medium proferre potuit. Aliam vero sententiam ipsi judicanti haud fuisse, quam ut civitas eodem jure, quod in Electorem saepius illud pactum fori electionis pro se allegando statuerit, ipsa utatur, cuilibet in illius sententiae verba atque sensum inquirenti satis liquere arbitror; cum in ipsa nulla electionis fori pactitiae fiat mentio, quam quod civitas ad illam transactionem ab ipsa in variis controversiis pro sese adductam remittitur. Sic igitur supremum Camerae tribunal ex juris communis praecepto summaque aequitate in hocce speciali casu dijudicasse, neutiquam vero validitatem pactorum super electione fori in perpetuum initorum eo agnovisse, ideoque modesto, quod super hacce materia tuli, iudicio haud adversari credo. Quare ne leges dissertationis violem academicae, filum abrumpo, et si cui animus et otium fuerit, eam perlegere, illum submisisse, officiose et amice rogo, dignetur aequi bonique consulere, si qua minus elaborata fuerint, veniamque dare conatui juvenis rem tanti momenti investigantis. Tantum.

o) Rubr. et L. I. L. 3. pr. §. 2. D. quod quisque juris in alterum statuerit etc.

ULB Halle

3

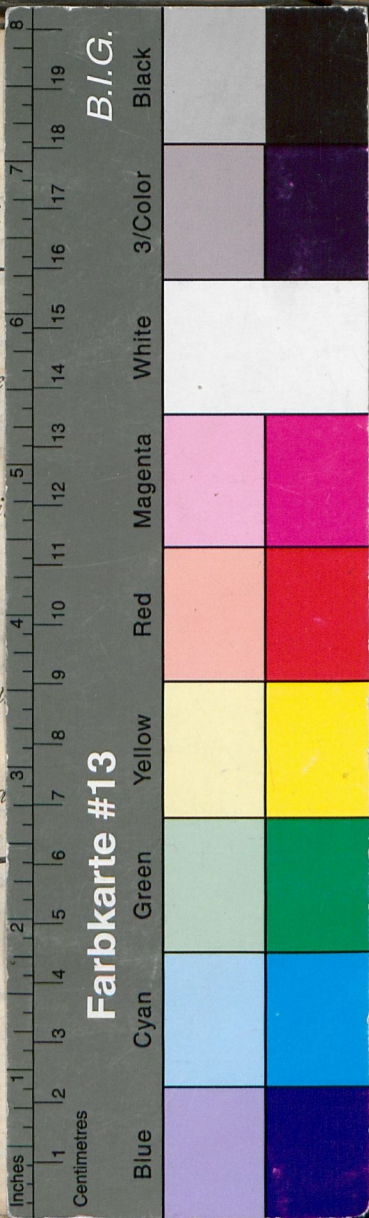
004 833 155

Sl

1792, 7
389

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS
DE
ELECTIONE FORI
INTER
SVMMA IMPERII TRIBVNALIA PACTO
INTER STATVS S. R. I. LITIGANTES IN
PERPETVVM NON DEFINIENDA.

QVAM
SVB AVSPICIIS AVGVSTISSIMIS REGIIS
EX AVCTORITATE
INCLYTI IVRIS CONSVLTORVM ORDINIS
PRO
SVMMS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
RITE CAPESSENDIS
DIE XV. OCTOBRIS MDCCXCII
ERVDTORVM DISQVISIONI

SVBMITTIT
SIGISMVNDVS PAVLVS HIEPE
WEZLARIENSIS.

GOTTINGAE,
LITTERIS IOANNIS GEORGII ROSENVSCH.
Acad. Typogr.